Haalbaarheidsonderzoek Circulair Ambachtscentrum De Bevelanden

| MODULO ADVIES |

ADVIES

Opdrachtgever

Zeeuwse Reinigingsdienst B.V.
T.a.v. de heer P. Marinissen
Koegorsstraat 36
4538 PK Terneuzen

Opgesteld door

Organisatie | Modulo Milieustraten B.V.
Oostergracht 13-15
Postbus 3244
3760 DE Soest
Opgesteld door | M. van Wickeren MSc.
W. van Leeuwen MSc.
Controle | Ing. D. van Niekerk
Telefoon | 035 588 54 54
Website | www.modulo-milieustraten.nl

Datum | 16 februari 2024
Status | Definitief IV

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE 3

BESTUURLIJKE SAMENVATTING 5
1.1 Inleiding 5
1.2 Aanpak 5
1.3 Milieustraat compleet plus 6
1.4 Haalbaarheid CA De Bevelanden 6
1.5 Kringloopsamenwerking 7
1.6 Regionale spreiding De Bevelanden 7
1.7 Advisering en vervolg 8

1. INLEIDING 10
1.1 Aanleiding en achtergrond 10
1.2 Aanpak en leeswijzer 12

2. CA DE BEVELANDEN 13
2.1 Wat is het Circulair Ambachtscentrum De Bevelanden? 13
2.1.1 Innamestraat 14
2.1.2 Kringloopactiviteiten 15
2.1.3 Circulaire werkplaats 16
2.1.4 Educatieruimte 16
2.1.5 Milieustraat 17
2.1.6 Impact Circulair Ambachtscentrum 17
2.2 Maatschappelijke meeropbrengst CA De Bevelanden 19
2.2.1 Overzicht verschillende vormen van waarde 19
2.2.2 Meeropbrengst voor de gemeente 20
2.2.3 Meeropbrengst voor de werknemer 21
2.2.4 Meeropbrengst voor de maatschappij 21
2.2.5 Meeropbrengst voor de natuur 22
2.2.6 Circulaire potentie 23
2.2.7 Samenvatting 24
2.3 Stakeholderverkenning 24
2.3.1 Inleiding 24
2.3.2 Kringloopsamenwerking 24
2.3.3 Sociaal domein/participatie 25
2.3.4 Onderwijs 26
2.4 Ruimtelijke uitwerking CA De Bevelanden 27
2.4.1 Ontwikkelgebied 27
2.4.2 Ruimtestaat 27
2.4.3 Vlekkenplan 28
2.5 Investeringskosten CA De Bevelanden 30
2.6 Businesscase CA De Bevelanden 30
2.6.1 Huisvestinglasten 30
2.6.2 Loonkosten 31
2.6.3 Vermeden verwerkingskosten grof restafval en bouw- en sloopafval 32
2.6.4 Overige lasten en baten 34
2.6.5 Exploitatiebegroting CA De Bevelanden 34

3. HUISVESTING KANTOOR EN REMISE ZRD 37
3.1 Inleiding 37
3.2 Uitgangspunten 38
3.2.1 Functioneel programma van eisen, ruimtestaat en vlekkenplan 38
3.2.2 Uitgangspunten investeringsraming 38
3.3 Uitwerking investeringsraming 42
3.3.1 Investeringskosten 42
3.3.2 Jaarlijkse kosten 43

4. REGIONALISERING MILIEUSTRATEN 44
4.1 Inleiding 44
4.2 Ontwikkelingen Borsele, Kapelle en Noord-Beveland 46
4.3 Alternatieve voorzieningen 47
4.3.1 Brengfaciliteit 'Basisniveau' 47
4.3.2 Huis-aan-huis-inzameling (Borsele) 47
4.3.3 Kringloopplein 48
4.3.4 Samenvatting kosten alternatieve voorziening 48
4.4 Open houden milieustraten Borsele, Kapelle en Noord-Beveland 49
4.5 Huidige kosten Borsele, Kapelle en Noord-Beveland 50
4.6 Conclusie regionalisering 51

5. CONCLUSIE EN ADVIES 53
5.1 Ruimtelijke haalbaarheid Deltaweg 53
5.2 Maatschappelijke haalbaarheid 55
5.2.1 Impact voor de regio 55
5.3 Milieueffect 56
5.4 Kosten 57
5.5 Advies 58

BRONNENLIJST 61

BIJLAGE I: WENSEN- EN EISENLIJST CA DE BEVELANDEN 62

BIJLAGE II: RAPPORT BUITENADVIES KRINGLOOPSAMENWERKING 62

BIJLAGE III: RUIMTESTAAT CA DE BEVELANDEN 62

BIJLAGE IV: VLEKKENPLAN EN SCHETSEN 62

BIJLAGE V: INVESTERINGSRAMING CA DE BEVELANDEN 62

BIJLAGE VI: FUNCTIONEEL PVE HOOFDKANTOOR EN REMISE ZRD 62

BIJLAGE VII: RUIMTESTAAT HOOFDKANTOOR EN REMISE ZRD 62

BIJLAGE VIII: VLEKKENPLAN EN IMPRESSIEBEELDEN CA BEVELANDEN 62

BESTUURLIJKE SAMENVATTING

1.1 Inleiding

In 2020 heeft Royal Haskoning DHV in opdracht van de gemeenschappelijke regeling Openbaar Lichaam Afvalstoffenverwijdering Zeeland (O.L.A.Z.) een onderzoek uitgevoerd naar de toekomst van de milieustraten in Zeeland. Een van de adviezen is het uitwerken van de haalbaarheid van een Circulair Ambachtscentrum wanneer zich hier een natuurlijk moment voor aandient. Door ontwikkelingen rondom de huidige milieustraat in Goes, is zo'n natuurlijk moment aanwezig. Deze milieustraat dient te worden verplaatst en kan zo mogelijk worden ontwikkeld tot een zogenaamde milieustraat 'Compleet Plus'. Dit wil zeggen een complete milieustraat, aangevuld met de inrichting van een Circulair Ambachtscentrum.

De Zeeuwse Reinigingsdienst B.V. (ZRD) heeft voornoemde ontwikkeling aangegrepen door in te schrijven op de prijsvraag Circulaire Ambachtscentra van Rijkswaterstaat en heeft deze in 2021 gewonnen. Met deze prijsvraag wordt de haalbaarheid van het Circulair Ambachtscentrum op de Bevelanden onderzocht, met als expliciet doel dat deze uitwerking ook als blauwdruk kan dienen in het traject tot herontwikkeling van alle Zeeuwse milieustraten. Hierbij is eveneens een milieustraat Compleet Plus beoogd voor regio Walcheren en Zeeuws-Vlaanderen.

Aan Modulo Milieustraten en Buiten Organisatieadvies is gevraagd om het haalbaarheidsonderzoek uit te voeren naar het Circulair Ambachtscentrum (CA) De Bevelanden in Goes. Daarnaast heeft het Algemeen Bestuur van O.L.A.Z. ingestemd met het uitvoeren van nader onderzoek naar de invulling van de huidige milieustraten in Borsele, Kapelle en Noord-Beveland, alsook 'flankerende maatregelen' in geval van centralisering van de milieustraten in De Bevelanden. Naast dit onderzoek heeft de ZRD aanvullend opdracht gegeven de haalbaarheid van een CA in Goes te combineren met onderzoek tot het vestigen van en kantoor en remise van de ZRD. Reden hiervoor is dat de huurovereenkomst met Indaver voor de remise, kantoor en overslaghal aan Houtkade in Goes afloopt en het kantoor van de ZRD in Terneuzen niet langer voldoet. Daarnaast overweegt gemeente Goes (delen van) het gemeentelijk aannemingsbedrijf te verplaatsen, waardoor mogelijk synergiewinst te behalen valt in geval van gezamenlijke huisvesting van deze verschillende activiteiten.

1.2 Aanpak

Gezien de regionale impact is de betrokkenheid van diverse gemeenten en organisaties essentieel voor dit onderzoek. Het haalbaarheidsonderzoek voor het Circulair Ambachtscentrum (CA) De Bevelanden is daarom tot stand gekomen in samenwerking met verschillende stakeholders, waaronder medewerkers van de Bevelandse gemeenten en de ZRD. Verschillende overlegvormen hebben plaatsgevonden om informatie, vragen en advies op te halen.

1.3 Milieustraat compleet plus

Het ambitieniveau dat als uitgangspunt is genomen voor de uitwerking van het CA De Bevelanden is het realiseren van een complete, toekomstbestendige milieustraat waarin minimaal alle afvalstromen volgens het Activiteitenbesluit worden ingenomen, aangevuld met een volledig Circulair Ambachtscentrum, bestaande uit een innamestraat voor herbruikbare goederen, kringloopwinkel, circulaire werkplaats waar o.a. demontage van samengestelde goederen plaatsvindt, educatieruimte en milieustraat.

De combinatie van deze functies biedt diverse maatschappelijke voordelen, waaronder meer werkgelegenheid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, integratieplekken voor mensen met een buitenlandse afkomst, en educatieplekken voor beroepen met tekorten. Het realiseren van een milieustraat compleet Plus draagt ook bij aan de VANG-doelstellingen met een afvalreductie van circa 6,7 kg per Bevelandse inwoner. Omdat binnen O.L.A.Z. de totale afvalhoeveelheden van de milieustraten worden berekend per Zeeuwse inwoner komt dit neer 2,3 kilo per Zeeuwse inwoner. De maatschappelijke meerwaarde van het CA is waar mogelijk uitgedrukt in een geldbedrag.

1.4 Haalbaarheid CA De Bevelanden

Als onderdeel van het onderzoek zijn eerste verkennende gesprekken gevoerd met andere stakeholders die een rol zouden kunnen spelen in het CA De Bevelanden. Daarnaast zijn de wensen en eisen opgehaald voor het CA De Bevelanden. Op basis hiervan is een uitwerking gemaakt van de benodigde ruimte voor de realisatie. Deze ruimtestaat is uitgewerkt naar een vlekkenplan op de beoogde locatie op het te ontwikkelen bedrijvenpark ‘Deltaweg’, waar ook de werf en kantoor van de buitendienst van gemeente Goes zich mogelijk vestigen. Het vlekkenplan vormt de basis voor de ruimtelijke haalbaarheid van het CA De Bevelanden.

<u>Investeringen</u>
De benodigde investeringen voor de realisatie van het CA De Bevelanden worden geraamd op afgerond € 12,6 miljoen excl. btw. Dit bedrag bestaat uit grondaankoop en de nieuwbouw van de innamestraat, circulaire werkplaats, het gebouwd van de kringloop en de milieustraat. De investeringskosten voor het realiseren van sec een milieustraat ‘compleet’ zijn geraamd op afgerond € 5,9 miljoen excl. btw. Het kantoor en remise van de ZRD in Goes is geraamd op afgerond € 6,6 miljoen excl. btw.

<u>Exploitatieresultaat</u>
Op basis van de gehanteerde uitgangspunten wordt het exploitatieresultaat van het CA De Bevelanden (excl. kringloopactiviteit) berekend op € 870.000,- (kosten) per jaar, exclusief verwerkingskosten en overhead. Dit leidt tot € 1,30 - € 2,- extra kosten per Zeeuwse inwoner per jaar. Vertaald naar jaarlijkse kosten zorgt de realisatie van het kantoor en remise van de ZRD tot een kostenstijging van tussen de € 0,30 en € 1,- per Zeeuwse inwoner per jaar. Deze stijging is afhankelijk van de verdeling van de kosten over de gemeenten.

Mogelijke synergiewinst

Synergievoordelen kunnen worden benut door de combinatie van het CA, de remise en hoofdkantoor van de ZRD en de werf en het kantoor van de buitendienst Goes. Het totale synergievoordeel wat reeds in het vlekkenplan is verwerkt is circa 3.500 m². Door andere functies zoals de kantine en kleedruimte onderling door de ZRD en gemeentewerf te delen, is er nog meer synergievoordeel te behalen, circa 10-20% op het gele kantoorvolume. Wanneer de verschillende activiteiten niet met elkaar zouden worden gecombineerd dan zou de aanvullende ruimtebehoefte voor het CA De Bevelanden minimaal 1.500 m^2 zijn. Vertaald naar kosten voor grondaankoop en inrichting van dit oppervlak zou een aanvullende investering van rond de € 0,5 miljoen nodig zijn.

Maatschappelijke baten

Daartegenover staan echter verscheidene maatschappelijke baten zoals extra werkgelegenheid, extra plekken voor re-integratie, opleidingen voor de banen van de toekomst en een CO_2-besparing van minimaal 530 ton per jaar. Doordat er op de andere milieustraten van de ZRD ook innamepunten voor kringloopgoederen worden geplaatst (inloopcontainers) beperkt het positieve maatschappelijke effect zich niet alleen tot het grof afval wat wordt gebracht op het CA De Bevelanden. Hierdoor zal de financiële- (vermeden verwerkingskosten), volume- (VANG-doelstelling), milieu- (vermeden CO_2) besparing en werk-/ontwikkelperspectief voor Zeeuwse inwoners naar verwachting groter zijn dan in dit haalbaarheidsonderzoek is berekend.

1.5 Kringloopsamenwerking

Een belangrijk onderdeel van het CA zijn de kringloopactiviteiten. Er is onderzoek gedaan naar de best passende vorm waarin de samenwerking kan worden vormgegeven. Op basis van de wensen en eisen van ZRD is de voorkeursvariant een organisatievorm waarbij ZRD en de beoogde kringlooppartner gezamenlijk participeren in een nieuw op te richten entiteit: het circulair ambachtscentrum. Mocht dit (bestuurlijk) niet wenselijk of haalbaar zijn dan kan ZRD een dienstverleningsovereenkomst aangaan met de betreffende kringlooppartner.

Op basis van de opgehaalde informatie is een analyse gemaakt van de best passende kringlooppartner. Uit de analyse bleek dat de werkwijze en ervaring van Het Goed en van De Kringloper goed passen bij het ideaalbeeld van ZRD. Omdat ZRD een sterke voorkeur heeft voor een publieke samenwerkingspartner zonder winstoogmerk, gaat de voorkeur uit naar De Kringloper.

1.6 Regionale spreiding De Bevelanden

Onderdeel van het haalbaarheidsonderzoek betreft de mogelijke invulling tot regionale spreiding van de milieustraten op De Bevelanden. De huidige voorzieningen van Borsele, Kapelle en Noord-Beveland voldoen niet aan wet- en regelgeving en dienen daardoor te worden aangepast. Een mogelijke consequentie van het CA De Bevelanden is echter dat de bezoekers van de milieustraten van Borsele, Kapelle en Noord-Beveland teruglopen. Er zijn daarom in dit haalbaarheidsonderzoek verschillende scenario's voor deze milieustraten uitgewerkt. Hierbij zijn

de huidige kosten van deze milieustraten globaal in beeld gebracht, is berekend wat nodig is om ze te laten voldoen aan de milieuwetgeving, om ze op te waarderen tot basisvoorzieningen in vierkante meters en zijn maatwerkoplossingen uitgewerkt die aansluiten bij de ingediende zienswijzen van deze gemeenten. Onderstaande tabel geeft een samenvatting van enkele keuzeopties m.u.v. specifieke maatwerkoplossingen.

Overzicht uitgewerkte kosten haalbaarheidsonderzoek				
	CA (milieustraat compleet Plus) + huidige invulling milieustraten	Milieustraat compleet plus + huidige milieustraten incl. noodzakelijke aanpassingen	Milieustraat compleet plus + Brengvoorzieningen 'basisniveau 3000m2'	Milieustraat compleet plus + brengvoorziening basisniveau: nader uit te werken d.m.v onderzoek
Huidige kosten alle milieustraten Zeeland (2022)	€ 20,91	€ 20,91	€ 20,91	€ 20,91
CA de Bevelanden - milieustraat 'compleet-plus'	€ 1,37	€ 1,37	€ 1,37	€ 1,37
Borsele, Kapelle en Noord-Beveland	incl. in huidige €	€ 0,44	€ 1,44	N.t.b.
Totaal	**€ 22,28**	**€ 22,72**	**€ 23,72**	**N.t.b.**
	+€ 1,37	**+€ 1,81**	**+€ 2,81**	**+€ ?**

Gedurende het onderzoek is geconcludeerd dat zich binnen de gemeente Borsele en Kapelle de komende jaren (binnen 5 jaar) ontwikkelingen worden voorzien die gevolgen hebben voor de toekomst van de milieustraten op deze specifieke locaties. Hiermee is sprake van natuurlijke momenten, waarbij op dat moment gericht kan worden besloten over de invulling van deze milieustraten. Omdat in 2024 gewerkt gaat worden met toegangscontrole op de milieustraten, kan na het verzamelen van data op al deze locaties een zorgvuldige invulling worden voorgesteld voor de toekomst van deze drie milieustraten.

1.7 Advisering en vervolg

In dit onderzoek is zijn de maatschappelijke baten en kosten voor de realisatie van het CA De Bevelanden in beeld gebracht. Hiermee wordt verwacht dat in 2024 een besluit genomen kan worden over:

a) Het realiseren van CA De Bevelanden of alleen een toekomstbestendige milieustraat Goes;
b) Het realiseren van de huisvesting inclusief remise voor de ZRD op de locatie Deltaweg te Goes;
c) Hoe om te gaan met de invulling “regionale spreiding van milieustraten” in de Bevelanden.

Het advies is om een projectleider aan te stellen in aanloop naar de besluitvorming in 2024. Deze persoon zal de stakeholders enthousiasmeren en activeren, en bouwen aan een 'Bevelands circulair netwerk'. Ook adviseren we om op basis van de wensen en eisen van ZRD verder in gesprek te gaan met De Kringloper over de verdere invulling van het proces en de activiteiten binnen het CA De Bevelanden. De voorkeur gaat daarbij uit naar de oprichting van een gezamenlijke organisatie voor het circulair ambachtscentrum in Goes.

Voor wat betreft de invulling van de regionale spreiding voor De Bevelanden wordt geadviseerd om de komende jaren data te verzamelen over de huidige bezoekers, de frequentie en de aard

van de gebrachte afvalstromen zodat te zijner tijd een gericht voorstel kan worden gedaan voor de toekomst van de milieustraten op deze locaties.

In aanloop naar de bouw van het CA in Goes en de besluitvorming ten aanzien van de regionalisering kan er al wel worden gestart met het inzamelen van herbruikbare goederen voor de Bevelandse kringloopwinkels op de milieustraten van Schouwen-Duiveland, Tholen en Reimerswaal. Voor de milieustraten van Borsele, Kapelle en Noord-Beveland adviseren we om deze tussentijds op te knappen zodat deze voldoende aan de wetgeving.

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding en achtergrond

Wereldwijd is het besef aanwezig dat we moeten veranderen van een lineaire naar een circulaire economie. Dit besef wordt versterkt door de huidige grondstofproblematiek in verschillende sectoren. Het is noodzaak om onze afhankelijkheid van grondstoffen uit het buitenland te verkleinen en daarom onze producten langer te gebruiken en de grondstoffen hoogwaardig te hergebruiken[1]. Nederland heeft zich als doel gesteld om in 2050 volledig circulair te zijn. Hiervoor zijn transitieagenda's opgesteld.

Op het vlak van consumptiegoederen beoogt de Rijksoverheid een circulaire economie te bereiken door een landelijk dekkend netwerk van Circulaire Ambachtscentra te realiseren. Een Circulair Ambachtscentrum (CA) is een combinatie van een milieustraat, kringloopwinkel, Repair Café en een ambachtswerkplaats. Naast een betere bronscheiding en hergebruik van goederen en grondstoffen wordt het Circulair Ambachtscentrum ook gezien als ideale werkplek voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt[2].

In 2020 heeft Royal Haskoning DHV (RHDHV) in opdracht van de gemeenschappelijke regeling Openbaar Lichaam Afvalstoffenverwijdering Zeeland (O.L.A.Z.) een onderzoek uitgevoerd naar de toekomst van de milieustraten in Zeeland[3]. De huidige voorzieningen zijn tegen het licht gehouden op het gebied van milieuwetgeving, kostenbeheersing en de doelstelling tot het reduceren van de hoeveelheid ongesorteerd brandbaar afval. Vervolgens is er uitwerking gegeven aan het scenario waarbij de voorzieningen voor minimaal de komende 20 jaar vooruit kunnen. Hierbij is een onderscheid gemaakt tussen 3 niveaus van brengvoorzieningen:

- Compleet-niveau plus;
- Compleet-niveau;
- Basisniveau.

Het niveau 'compleet-niveau plus' staat gelijk aan een Circulair Ambachtscentrum. RHDHV heeft in hun onderzoek al een eerste uitwerking gegeven aan 'wat is het CA en welke voordelen levert dat op'.

[1] Rijksoverheid (2016) 'Nederland circulair in 2050' – Rijksbreed programma Circulaire Economie
https://circulaireconsumptiegoederen.nl/kennisbibliotheek/rijksbreed-programma-circulaire-economie/
[2] Panteia (2019). Sociale activatie op Circulaire Ambachtscentra.
https://vang-hha.nl/kennisbibliotheek/sociale-activatie-circulaire-ambachtscentra/
[3] Toekomstige milieustraten Zeeland, Royal HaskoningDHV, nov 2020

In het rapport van RHDHV worden twee adviezen gegeven:

1. Werk de haalbaarheid van een Circulair Ambachtscentrum nader uit bij een concreet project welke zich als natuurlijk moment voordoet: De milieustraat van Goes.
2. Eén van de adviezen die voortvloeide uit dit onderzoek was het nader uitwerken van de mogelijkheden tot regionalisering (regionale spreiding) van de milieustraten in Zeeland. Deze nadere uitwerking van de mogelijkheden tot regionalisering is op hoofdlijnen uiteengezet in een voorstel dat is voorgelegd aan de gemeenteraden binnen O.L.A.Z.

Door ontwikkelingen rondom de huidige milieustraat in Goes is het natuurlijk moment aanwezig om de milieustraat te vervangen. Het gebied rondom de huidige milieustraat van de gemeente Goes aan het Geldeloozepad wordt omgedoopt tot woongebied. De gemeente Goes, van wie de Zeeuwse Reinigingsdienst B.V. (hierna ZRD) de locatie van de milieustraat huurt, heeft in een vooraankondiging laten weten de huurovereenkomst per 1 januari 2024 op te willen zeggen. De ZRD heeft dit natuurlijk moment aangegrepen om in te schrijven op de prijsvraag Circulaire Ambachtscentra van Rijkswaterstaat en heeft deze in 2021 gewonnen. Met deze prijsvraag wordt de haalbaarheid van het Circulair Ambachtscentrum voor de regio De Bevelanden onderzocht, met als expliciet doel dat deze uitwerking als blauwdruk moet dienen voor herontwikkeling van alle Zeeuwse milieustraten.

Aan Modulo-Milieustraten en Buiten Organisatieadvies is gevraagd om een haalbaarheidsonderzoek uit te voeren naar een Circulair Ambachtscentrum (hierna CA) in regio de Bevelanden. Naast dit onderzoek heeft de ZRD aanvullend opdracht gegeven de haalbaarheid van een CA in Goes te combineren met onderzoek tot het vestigen van en kantoor en remise van de ZRD. Reden hiervoor is dat de huurovereenkomst met Indaver voor de remise, kantoor en overslaghal aan Houtkade in Goes afloopt en het kantoor van de ZRD in Terneuzen niet langer voldoet. Daarnaast overweegt gemeente Goes (delen van) het gemeentelijk aannemingsbedrijf te verplaatsen, waardoor mogelijk synergiewinst te behalen valt in geval van gezamenlijke huisvesting van deze verschillende activiteiten. Belangrijke onderzoeksvragen die in dit rapport zijn meegenomen zijn:

- Hoe kan elk afzonderlijk onderdeel (kringloopfaciliteit, demontagehal, educatie, milieustraat) van het CA het best worden geconfigureerd en geïmplementeerd?
- Wat zijn de te verwachten milieueffecten en de maatschappelijke meerwaarde?
- Op welke manieren kan de integratie van het CA met het hoofdkantoor en de remise van de ZRD synergievoordelen opleveren?
- Wat zijn de financiële consequenties?
- Hoe wordt er invulling gegeven aan een kringloopsamenwerking?
- Welke behoeften en mogelijkheden tot samenwerking zijn er met externe stakeholders?

Een ander onderdeel van het haalbaarheidsonderzoek is nader onderzoek naar de regionale spreiding van de milieustraten. Dit naar aanleiding van het advies uit het rapport van de RHDHV. Uitgangspunt van het rapport is dat een aantal milieustraten een brengvoorziening op ´basisniveau´ worden, eventueel aangevuld met flankerend beleid. Op basis van de ingediende zienswijzen door de direct betrokken gemeenten Borsele, Kapelle en Noord-Beveland is er meer tijd, onderzoek en informatie nodig om te komen tot een gedegen afweging voor de invulling van

deze drie milieustraten in de huidige vorm. Daarbij is te noemen dat op twee van deze locaties de komende jaren sprake is van een natuurlijk moment waarbij de milieustraten op de bestaande plekken moeten worden verwijderd. Voor de milieustraten van de Bevelandse gemeenten Reimerwaal en Tholen is flankerend beleid raadzaam in de vorm van inzamelvoorzieningen voor kringloopgoederen op deze milieustraten ten behoeve van het CA in de gemeente Goes.

1.2 Aanpak en leeswijzer

Dit haalbaarheidsonderzoek is tot stand gekomen met de medewerking van medewerkers O.L.A.Z. en de ZRD. Er hebben vier overlegvormen plaatsgevonden om informatie, vragen en advies op te halen:

- Kernteam: voorzitter begeleidingscommissie (BC) O.L.A.Z., secretaris BC O.L.A.Z. en directeur ZRD;
- Werkgroep: Beleidsmedewerkers namens de gemeenten Goes, Kapelle en Borsele en directeur ZRD;
- Projectgroep De Bevelanden: Beleidsmedewerkers namens de gemeenten Goes, Kapelle, Borsele, Noord-Beveland, Gemeenschappelijk regeling (GR) De Bevelanden en de ZRD;
- Projectgroep O.L.A.Z.: Beleidsmedewerkers van de gemeenten Goes, Kapelle, Borsele, Noord-Beveland, Vlissingen, Terneuzen, Schouwen-Duiveland namens O.L.A.Z.

Voor de bijeenkomsten rondom de schetsmatige uitwerking van het CA zijn vanuit de gemeente Goes vakspecialisten vanuit verkeer, projectontwikkeling en communicatie aangehaakt.

Voor de uitwerking van de haalbaarheid van dit Circulair Ambachtscentrum hebben er gesprekken plaatsgevonden met stakeholders uit het sociaal domein en het onderwijs. Bij de ZRD zijn de wensen en eisen ten aanzien van de milieustraat opgehaald. Daarnaast hebben er gesprekken plaatsgevonden met verschillende kringlooporganisaties wat heeft geleid tot een duidelijk beeld welke organisatievorm bij de kringloopactiviteit de voorkeur heeft. Deze verkenning van de kringloopsamenwerking is uitgewerkt door Buiten Organisatieadvies[4].

Het rapport is opgedeeld in drie delen. In deel 1 (hoofdstuk 2) wordt de maatschappelijke meerwaarde van een CA beschreven alvorens dit concreet wordt uitgewerkt voor het CA De Bevelanden te Goes in een vlekkenplan en businesscase. Deel 2 (hoofdstuk 3) richt zich op de uitwerking van de huisvesting van de ZRD. In deel 3 (hoofdstuk 4) worden verschillende opties qua regionalisering van de Zeeuwse milieustraten globaal uitgewerkt. In hoofdstuk 5 worden de conclusies getrokken ten aanzien van:

a) De ruimtelijke haalbaarheid van de combinatie CA De Bevelanden en de huisvesting van de ZRD;
b) De haalbaarheid van het CA De Bevelanden op basis van de (maatschappelijke) businesscase.

Het rapport wordt afgesloten met aanbevelingen ten aanzien van het vervolg.

[4] Buiten Organisatieadvies (13 juli 2023). Organisatievormen kringloopsamenwerking ZRD: *Verkenning voor CA De Bevelanden.*

2. CA DE BEVELANDEN

2.1 Wat is het Circulair Ambachtscentrum De Bevelanden?

Er is niet één invulling van het Circulair Ambachtscentrum (Hierna: CA). Wat het CA voor een gemeente of samenwerkingsverband inhoudt hangt af van het ambitieniveau, gebiedskenmerken, visie en de aanwezigheid van de juiste randvoorwaarden.

Een milieustraat is de plek waar inwoners grof huishoudelijke afvalstromen kunnen brengen en waar gemeenten verplicht zijn om het aangeboden afval in gedefinieerde stromen volgens de wet milieubeheer te scheiden. Binnen een Circulair Ambachtscentrum verandert de rol van de milieustraat. Het wordt een circulatiepunt waar mensen hun spullen en materialen nieuwe gebruiksmogelijkheden geven en waar de grondstoffen van morgen worden gewonnen. Met een Circulair Ambachtscentrum in Goes wordt de keuze gemaakt om samenwerking te zoeken met lokale ondernemers en de interactie aan te gaan met de bezoekers. Deze interactie kan op verschillende manieren vorm krijgen, bijvoorbeeld door het realiseren van een winkelruimte waar producten verkocht worden die van het afval zijn gemaakt en/of door het realiseren van een educatieruimte waar een programmering gedraaid kan worden om de bezoekers voor te lichten of te inspireren, zie Afbeelding 1. Door deze interactie met de bezoekers kan het CA De Bevelanden door de gemeenten en ZRD ook worden gebruikt als visitekaartje.

Afbeelding 1: Artist impression Circulair Ambachtscentrum.

Het CA is een plek waar inwoners van de Bevelanden graag naartoe gaan, waar zij geïnspireerd worden om op een duurzame wijze om te gaan met grondstoffen, gebruikte goederen en met elkaar. Zij weten dat er op een verantwoorde wijze wordt omgegaan met de door hen afgedankte goederen. Het ambitieniveau dat als uitgangspunt is genomen voor de uitwerking van het CA De Bevelanden is het realiseren van een volledig centrum, bestaande uit de volgende onderdelen:

- Innamestraat;
- Kringloopwinkel;
- Circulaire werkplaats;
- Educatieruimte;
- Milieustraat.

In deze paragraaf worden deze functies kort beschreven evenals de uitgangspunten van circulair bouwen. Het volledige overzicht van de wensen en eisen van het CA De Bevelanden is te vinden in Bijlage II, inclusief het fractie-overzicht.

2.1.1 Innamestraat

Niet elke bezoeker van de milieustraat neemt de moeite om met hun herbruikbare goederen apart naar de kringloopwinkel te rijden. In het grof huishoudelijk restafval van milieustraten zitten daardoor nog veel herbruikbare goederen welke in de huidige situatie worden verbrand (minimaal 8% van het gewicht). Door een innamestraat voor herbruikbare goederen en materialen vóór de milieustraat te realiseren kan deze circulaire potentie worden geoogst, zie Afbeelding 2. Deze circa 8% van het grof huishoudelijk restafval wordt met een innamestraat toegevoegd aan het reeds, bij bestaande kringloopwinkels, ingezamelde volume herbruikbare goederen.

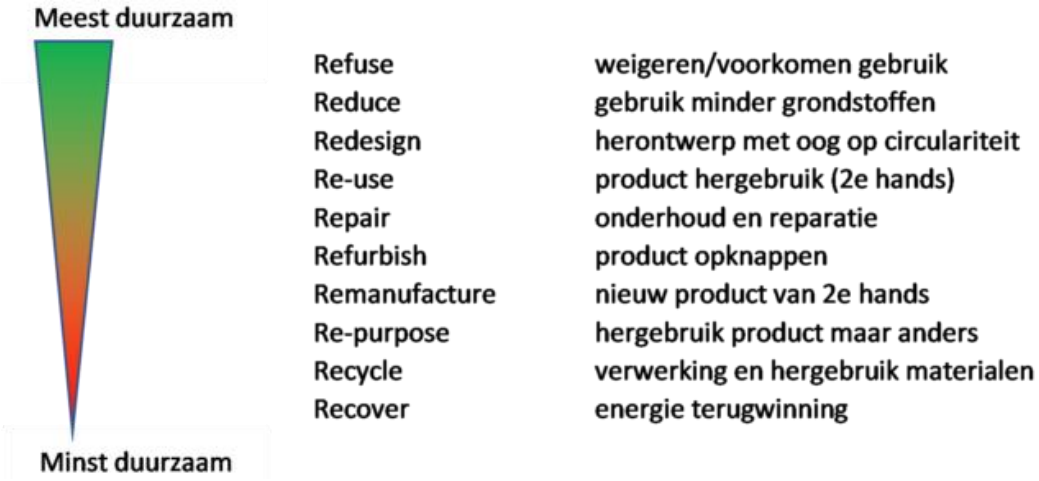
Afbeelding 2: Innamestraat voor herbruikbare goederen.

Producten die in de innamestraat worden ingezameld zijn bestemd voor verkoop (in een kringloopwinkel). De innamestraat wordt gericht op vijf circulaire niveaus, zie Afbeelding 3: *Re-use, Repair, Refurbish, Remanufacture, Re-purpose*. Wanneer mensen herbruikbare huisraad of samengestelde, uit meerdere materialen bestaande producten bij zich hebben worden ze door de innamestraat geleid, voordat ze de milieustraat betreden. Hierdoor worden op de milieustraat alleen de spullen en grondstoffen ingezameld die niet voor hergebruik of upcycling geschikt zijn. Ook kunnen mensen die alleen herbruikbare huisraad meenemen, alleen de innamestraat bezoeken, zonder de milieustraat te betreden.

In de innamestraat zijn mensen werkzaam die aangeven welke goederen ingenomen worden omdat deze volgens één van de 5R-strategieën kunnen worden verwerkt. De ingezamelde stromen leggen de volgende route(s) af:

- Herbruikbaar huisraad en producten die gerepareerd kunnen worden gaan voor verkoop naar de winkelsortering voor de kringloopwinkel(s);
- Materialen die toepasbaar zijn in nieuwe producten worden gebruikt in de werkplaats;

- Samengestelde, niet-herbruikbare goederen gaan naar de werkplaats voor demontage;
- Een kleine restfractie gaat alsnog naar de recycling.

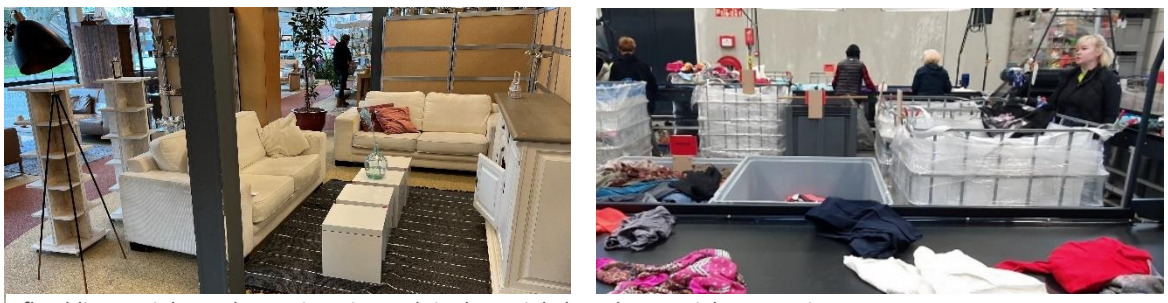

Afbeelding 3: Niveaus van circulariteit op basis van de 10R-ladder.

2.1.2 Kringloopactiviteiten

De verkoopbare goederen die worden verzameld op de innamestraat worden afgezet in een kringloopwinkel. Het heeft de sterke voorkeur dat een kringlooporganisatie inclusief verkooplocatie zich vestigt bij het CA De Bevelanden. In de vernieuwde detailhandelsvisie van de gemeente Goes is ruimte gegeven aan kringloopactiviteiten op het bedrijventerrein Deltaweg in combinatie met een milieustraat.

Op het moment dat inname en verkoop niet op dezelfde locatie plaatsvinden gaat dat gepaard met extra handelingen en het afleggen van extra kilometers. Ook qua inzet en begeleiding van de medewerkers en het afstemmen tussen inname en verkoop is het werken vanuit één locatie het meest efficiënt. Vanuit de gedragswetenschap komt er daarnaast steeds meer onderbouwing voor de keuze om een kringloopwinkel bij/naast de milieustraat te vestigen. Doordat bezoekers van de milieustraat dan zien dat het afgeven van herbruikbare spullen echt zin heeft, gaan ze hier in het vervolg hun scheidingsgedrag op aanpassen. Ook de gedragspsychologen van Dijksterhuis & Van Baaren bevestigen dat het combineren van beide functies op één locatie het meest wenselijk is[5].

Afbeelding 4: Links: verkoopruimte in een kringloopwinkel; Rechts: textielsorteerruimte.

[5] Binnenkort wordt hierover een rapport gepubliceerd door Rijkswaterstaat op het platform circulairambachtscentrum.nl

Een kringloopwinkel heeft niet alleen winkelruimte nodig, zie Afbeelding 4. Voor het sorteren, repareren en prijzen van spullen is er ook een aanzienlijke ruimtebehoefte. Daarnaast zijn er kringlooporganisaties die zelf upcycle-activiteiten uitvoeren en hiervoor werkplaatsen hebben. De meeste kringlooporganisaties hebben in elk geval aparte werkplaatsen voor textielsorteringsactiviteiten, reparatie van fietsen en wit- en bruingoed.

2.1.3 Circulaire werkplaats

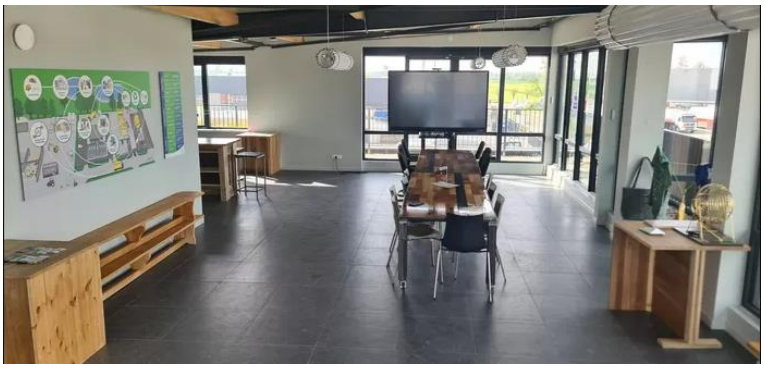
Een aanzienlijk deel (circa 20%) van het GHA-restafval bestaat uit samengestelde goederen. Door deze materialen te demonteren in monostromen wordt er een hoger scheidingsresultaat behaald. Daarnaast levert het naar verwachting een milieuvoordeel op omdat de materialen niet worden verbrand. Dit is echter afhankelijk van de materiaalsoort en de best beschikbare verwerkingstechnieken. In de circulaire werkplaats worden ook goederen gerepareerd en opgeknapt voor verkoop, zie Afbeelding 5.

Afbeelding 5: Voorbeeld van circulaire (hout)werkplaats onder het bordes van het Ecopark in Groot-Ammers.

2.1.4 Educatieruimte

Een educatieruimte binnen een Circulair Ambachtscentrum biedt de mogelijkheid om jong en oud mee te nemen in de transitie naar de circulaire economie, zie Afbeelding 6. Deze ruimte is multifunctioneel inzetbaar en kan bijvoorbeeld ook als vergaderruimte worden gebruikt.

Afbeelding 6: De educatieruimte op het Ecopark in Groot-Ammers. © Waardlanden

2.1.5 Milieustraat

Als uitgangspunt voor het bepalen van het jaarlijks aantal bezoekers van de milieustraat worden landelijke cijfers gehanteerd, namelijk vier bezoeken per huishouden per jaar[6]. Op basis van het maximale scenario (inwoners van Borsele, Kapelle en een deel van Noord-Beveland komen naar Goes) moet de nieuwe milieustraat een capaciteit hebben van 140.000 bezoekers per jaar. Bij de capaciteitsanalyse van de nieuwe milieustraat wordt rekening gehouden met piekmomenten. Daarnaast wordt er op deze milieustraat extra ruimte voorzien voor de uitbreiding van het aantal fracties ten opzichte van wat nu wettelijk verplicht is. Hiermee is de milieustraat op de toekomst voorbereid.

Afbeelding 7: Een milieustraat met bordes.

De openingstijden van de huidige situatie worden in deze opzet gehandhaafd. De milieustraat wordt efficiënt ingericht zodat het met een minimale bezetting kan functioneren. Er wordt voorzien in een opstelstrook op eigen terrein. Bovendien is de milieustraat apart toegankelijk voor voetgangers en fietsers.

2.1.6 Impact Circulair Ambachtscentrum

Het samenvoegen van al deze functies, of het toevoegen van deze functies aan de milieustraat, om zo een Circulair Ambachtscentrum te vormen, biedt meervoudige waardecreatie voor gemeenten en haar inwoners:

Afvalreductie

Door een CA te realiseren wordt er meer grof huishoudelijk afval gescheiden en als monostromen gerecycled dan bij enkel een milieustraat. Daarnaast worden er meer herbruikbare goederen ingezameld en verkocht die op een reguliere milieustraat bij het restafval belanden, zie Afbeelding 8. Doordat het CA ook bijdraagt aan bewustwording rondom afvalscheiding is het de verwachting dat het CA ook zorgt voor een betere scheiding van het fijn huishoudelijk afval.

Afbeelding 8: Verkoopbaar speelgoed dat tijdens een sorteeranalyse in grof huishoudelijk restafval is aangetroffen.

[6] Overeenkomstig rapport Royal HaskoningDHV (2022).

Baanperspectief praktisch onderwijs

Binnen het CA zijn vele activiteiten en functies mogelijk die kunnen worden ingevuld als stageopdracht voor leerlingen uit het praktijkonderwijs. Ook kunnen binnen het CA vaardigheden worden geleerd waar nu en in de toekomst een tekort aan is. Zo blijkt uit onderzoek bijvoorbeeld dat er te weinig meubelreparateurs zijn in Nederland om een eventuele overgang naar een reparatie economie te faciliteren. Maar niet alleen op technisch vlak zijn er mogelijkheden. Ook voor de opleidingen die zich richten op dienstverleningsberoepen is een koppeling te maken. Een mooi voorbeeld hiervan is de kerst pop-up winkel 'Van Waarde', zie Afbeelding 9, waar tweedehands en ge-upcyclede producten worden verkocht door studenten van verschillende praktijkopleidingen[7].

Afbeelding 9: Kerst pop-up winkel 'Van Waarde'. © WaardeRing

Sociale participatie

Binnen het CA worden verschillende activiteiten uitgevoerd die geschikt zijn voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, denk aan het sorteren en demonteren van spullen, opknappen en schoonmaken of het ontvangen van bezoekers, zie Afbeelding 10. Als geheel biedt het CA plek voor mensen van elke participatietrede en kan er daardoor makkelijk tussen de indicaties worden bewogen. Het CA biedt een veilige plek voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt waar maatwerk mogelijk is waardoor de doorgroei naar hogere treden naar verwachting beter gaat[8].

Afbeelding 10: Verschillende werkzaamheden op het Circulair Ambachtscentrum.

[7] https://waarde-ring.nl/kerst-pop-up/

[8] Zie bijvoorbeeld dit rapport over sociale activatie op het Circulair Ambachtscentrum: https://vang-hha.nl/kennisbibliotheek/sociale-activatie-circulaire-ambachtscentra/

2.2 Maatschappelijke meeropbrengst CA De Bevelanden

Er zijn opbrengsten die niet als 'harde euro's' binnen komen maar wel een bijdrage leveren aan het algehele welzijn en de welvaart van de gemeente/samenleving. Dit noemen we de maatschappelijke meeropbrengst van het Circulair Ambachtscentrum. De berekende waarde van deze maatschappelijke meeropbrengst is niet in het exploitatieoverzicht van de businesscase (zie 2.6.5) meegenomen omdat het nog niet gebruikelijk is om deze opbrengsten toe te rekenen aan een investering of activiteit. Voor de besluitvorming adviseren we echter wel om de maatschappelijke meeropbrengsten mee te nemen en niet alleen te kijken naar de financiële baten en lasten. Dit vergt afstemming tussen verschillende beleidsdomeinen en dus portefeuilles.

Om inzichtelijk te maken wie buiten het afval/grondstoffendomein profiteren van de waarde van het CA is onderscheid gemaakt tussen waarde voor de gemeente, de werknemer, de maatschappij en de natuur. In deze paragraaf werken we de verschillende waarden uit.

2.2.1 Overzicht verschillende vormen van waarde

Het CA De Bevelanden kan op verschillende vlakken toegevoegde waarde creëren. Om inzicht te krijgen de omvang van deze waarden, zijn deze waar mogelijk uitgedrukt in een geldbedrag.

Door de verbeterde scheiding en het afvangen van herbruikbare goederen in de innamestraat wordt op twee manieren waarde gecreëerd: Geproduceerde waarde voor de maatschappij komt tot stand door het opnieuw beschikbaar stellen van 184 ton per jaar extra aan herbruikbare goederen (zie Tabel 5, pag. 28, voor berekening). Waarde voor de natuur komt tot stand door het voorkomen van de CO_2-uitstoot bij verbranding van het grof restafval per jaar.

Daarnaast kan het CA De Bevelanden op meerdere manieren van toegevoegde waarde zijn door de inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Het staat nog niet vast hoeveel arbeidsplaatsen het CA De Bevelanden biedt voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. Het is op basis van de gehanteerde uitgangspunten wel mogelijk om een inschatting te maken. Op de milieustraat en innamestraat zouden toezichthouders (samen 3,4 Fte) uit deze doelgroep kunnen worden ingezet. In de circulaire werkplaats biedt alleen de demontage van meubels al potentie voor circa 1,6 Fte aan sociale invulling. De bemensing van de kringloopactiviteiten is afhankelijk van de uitvoerende organisatie. Wel zijn er van de Branchevereniging Kringloopbedrijven Nederland gegevens beschikbaar (Schootstra, Beumer & Heijne, 2022). Een gemiddelde kringloopwinkel heeft 54 medewerkers in dienst, dit zijn in totaal gemiddeld 31 Fte. Hiervan vallen 18 medewerkers (9,6 Fte) in de PSO-doelgroep; Dat zijn mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Vanwege de inzet van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt zijn een aantal vormen van toegevoegde maatschappelijke waarde van toepassing. Door uitstroming naar de reguliere arbeidsmarkt zijn er opbrengsten voor de gemeente(n) door vermeden uitkeringen. De werknemers ontvangen waarde in de vorm van een toegenomen inkomen en welzijnseffecten door het hebben van werk. De waarde voor de maatschappij komt in de vorm van een besparing op zorgkosten en overlast en criminaliteit.

Deze vormen van maatschappelijke meeropbrengst worden hieronder toegelicht inclusief onderliggende berekening. In het vervolgtraject dienen deze nader te worden uitgewerkt met de verschillende stakeholders die zullen participeren in het CA De Bevelanden. De circulaire potentie wordt in dit hoofdstuk wel beschreven, maar de omvang moet op een later moment nog in kaart worden gebracht en uitgewerkt. Ook de maatschappelijke meeropbrengst door samenwerking met het onderwijs moet in een latere fase in kaart worden gebracht.

2.2.2 Meeropbrengst voor de gemeente

Vermeden verwerkingskosten

Het doel van de innamestraat en een goed ontworpen en ingerichte milieustraat is om zo veel mogelijk van het aanbod grof restafval en bouw- en sloopafval (BSA) te sorteren in herbruikbare goederen, herbruikbare materialen en te recyclen monostromen[9]. Deze monostromen hoeven niet als restafval te worden verwerkt tegen een hoog tarief. De verwerkingstarieven voor recyclebare materialen zijn vaak lager. Deze 'winst' van een CA ten opzichte van de huidige milieustra(a)t(en) bedraagt circa € 150.000,- per jaar. Door demontage van samengestelde goederen kan aanvullend nog € 26.000,- per jaar aan verwerkingskosten worden vermeden. Deze bespaarde kosten zijn meegenomen in de businesscase van het CA De Bevelanden en worden nader toegelicht onder paragraaf 2.6.3.

Sociale participatie

Door de potentiële werkgelegenheid voor mensen vanuit de participatiewet en/of sociale werkvoorziening zijn er kosten voor de gemeente vanwege sociale participatie. Deze loonkosten (plus overhead) komen in de plaats van de kosten voor het verlenen van een bijstandsuitkering, dat zijn de uitkering plus uitvoeringskosten. De jaarlijkse kosten voor sociale participatie zijn doorgaans vergelijkbaar met het verlenen van een bijstandsuitkering. Een bijstandsuitkering van gemiddeld € 14.000,- kost een gemeente circa € 2.900,- in uitvoering (cijfers uit 2018)[10].

Extra loonbelasting

Wel zijn er financiële baten door het heffen van loonbelasting en sociale premies over de medewerkers die voorheen geen inkomen uit arbeid ontvingen. Dit zijn de belastingen en premies die vanaf de realisatie van het CA De Bevelanden door de overheid ontvangen worden vanwege het betaalde loon aan de medewerkers. Deze baten bedragen circa 16% van de loonkosten. Dit is een inschatting van het Impact Institute (2022) van de afgedragen loonbelasting en sociale premies. Per medewerker: circa € 4.200 per jaar.

Vermeden uitkering

Toekomstige vermeden uitkeringen zijn mogelijk door succesvolle uitstroom naar de (reguliere) arbeidsmarkt. De medewerkers met afstand tot de arbeidsmarkt doen op het CA namelijk werknemersvaardigheden op die de kans op een reguliere baan vergroten. Als uitgangspunt is gehanteerd dat 38% van de medewerkers uit deze doelgroep doorstroomt naar een betaalde baan (o.b.v. BKN 2021) en daarmee één jaar aan uitkeringen vermijdt. Gezien de kosten voor

[9] Een monostroom is een fractie waar een nuttige toepassing of toepassingen voor bestaat. Deze wordt dus niet als grof restafval verwerkt (verbrand of gestort).

[10] https://www.gemeente.nu/sociaal/uitvoering-bijstand-kost-bijna-2900-euro-per-uitkering/

begeleiding wordt per vermeden uitkering een opbrengst van € 10.000,- per plaatsing per jaar gehanteerd. Per medewerker met afstand tot de arbeidsmarkt gemiddeld € 3.800,-.

Toekomstbestendige beroepsbevolking
Op langere termijn kan het CA ook bijdragen aan het vormen van een toekomstbestendige beroepsbevolking. We zitten in een transitie naar een circulaire economie. In deze economie zijn reparatievaardigheden van essentieel belang. Uit onderzoek van de Reuse Alliance blijkt dat er op het vlak van meubels wel reparatie-aanbod is, maar dat deze reparateurs vol zitten. Er zal daarom geïnvesteerd moeten worden in beroepsopleidingen die jongeren klaarstomen voor een baan binnen de circulaire economie. Het CA biedt een belangrijke plek voor het ontwikkelen en uitvoeren van deze praktijkopleidingen.

Van de maatschappelijke meeropbrengst door de samenwerking met het onderwijs is het in deze fase niet mogelijk een onderbouwde inschatting te maken. Welke invulling het onderwijs krijgt op het CA De Bevelanden wordt namelijk in grote mate bepaald door de mogelijkheden die het lesprogramma van de onderwijspartijen biedt en de draagkracht van de docenten. Een succesvolle samenwerking tussen onderwijs binnen het CA is mogelijk, zoals de Kerst pop-up van de Waardering laat zien. Dit project heeft naar eigen zeggen ervoor gezorgd dat “meer dan 75 leerlingen van 10 verschillende onderwijsinstellingen ervaring hebben opgedaan in een échte werkomgeving. In totaal was de winkel goed voor 1048 uur werkervaring voor leerlingen en studenten.” [11]

2.2.3 Meeropbrengst voor de werknemer
Voor de medewerkers vanuit participatie en SW zijn een tweetal maatschappelijke waardes bepaald. Deze waardes zijn het toegenomen inkomen ten opzichte van de bijstandsuitkering en de welzijnseffecten door werk. Het toegenomen inkomen wordt lager ingeschat dan in het rapport van Impact Institute (2022) en bedraagt in onze berekeningen € 10.000,- per Fte per jaar. Voor de welzijnseffecten door werk is het rapport van Impact Institute (2022) als bron gebruikt. Deze welzijnseffecten (denk aan sociale contacten, zinvol werk en een verbeterd zelfbeeld) worden vastgesteld op ongeveer € 35.000,- per Fte per jaar. Dit laatste bedrag komt overeen met het bedrag wat de werknemer zou moeten ontvangen (boven op het toegenomen inkomen) om eenzelfde mate van toegenomen welzijn te ervaren. In de berekening van deze waarden is uitgegaan van een gemiddeld dienstverband van 21 uur per week (BKN, 2021).

2.2.4 Meeropbrengst voor de maatschappij
Het CA de Bevelanden voegt potentieel ook sociale waarde toe voor de maatschappij. Een jaar nadat een medewerker aan het werk is gegaan zijn (vanuit werkloosheid) zijn vooral de kosten voor psychische hulp en maatschappelijk werk aanzienlijk gedaald, blijkt uit een onderzoek van Cedris (2017). Voor de besparing op deze zorgkosten rekenen we met € 750,- per persoon per jaar. Uit het rapport van Cedris (2017) blijkt ook dat overlast en criminaliteit dalen naar aanleiding van het verkregen dienstverband met €1.580,- per persoon per jaar.

[11] https://waarde-ring.nl/kerst-pop-up-faciliteert-1048-uur-leer-werkplekken/

Daarnaast is er nog de welzijns-waardecreatie voor consumenten door het opnieuw beschikbaar stellen van herbruikbare goederen aan de maatschappij (Impact Institute, 2022). De herbruikbare goederen die in de huidige situatie als afval worden verwerkt kunnen in het CA opnieuw waarde toevoegen voor de consument. In deze maatschappelijke businesscase nemen we aan dat het toegenomen welzijn door de aanschaf van deze kringloopgoederen gelijk is aan de prijs die de consument bij de aanschaf bereid is ervoor te betalen. De jaarlijkse toegevoegde welzijns-waardecreatie is daarmee gelijk aan de omzet die wordt behaald door de verkoop van de afgevangen herbruikbare goederen op het CA. Uit de cijfers van een kringloopwinkel uit onze referentiedata blijkt dat de omzet van herbruikbare goederen gemiddeld € 531,- per ton bedraagt[12]. Op het CA De Bevelanden wordt door de realisatie van een innamestraat 184 ton per jaar aan herbruikbare goederen afgevangen. De waarde van deze herbruikbare goederen bedraagt circa € 98.000,- per jaar.

2.2.5 Meeropbrengst voor de natuur

Hergebruik en recycling in plaats van afvalverbranding levert ook waarde op voor de natuur in de vorm van vermeden CO_2-uitstoot. Door het realiseren van een innamestraat voor herbruikbare goederen vóór de milieustraat, de moderne inrichting van de milieustraat (extra scheidingsmogelijkheden etc.), het voeren van goede communicatie (bebording etc.) en coaching van milieustraat medewerkers is de verwachting dat het CA De Bevelanden zorgt voor een afname van 881 ton grof huishoudelijk restafval. Dit is opgebouwd uit 184 ton aan extra ingezamelde herbruikbare goederen, 583 ton gescheiden monostromen op de milieustraat (denk aan hout en, metaal, kunststof etc.) en 114 ton monostromen uit het demontageproces van meubels die straks op de milieustraat apart worden ingezameld. Onderzoek van TNO heeft uitgewezen dat een kringloopbedrijf met de inzameling van elke ton goederen ongeveer 1 ton CO_2-uitstoot bespaart[13]. Besparing door recycling i.p.v. verbranding is lager. Recycling gaat namelijk ook gepaard met de uitstoot van broeikasgassen. Daarom hanteren we hier een besparing van 0,5 ton CO_2-uitstoot per ton vermeden restafval. In de berekening van de waarde voor de natuur hanteren we een CO_2-prijs van € 150,- per ton. Deze CO_2-prijs hangt af van de ontwikkeling van de EU ETS-prijs en de nationale CO_2-heffing[14]. De meest vooruitstrevende gemeenten kiezen ervoor om de maximale klimaatimpact mee te nemen in hun overwegingen voor maatschappelijke uitgaven[15]. De mogelijke besparing door een lagere CO_2-uitstoot wordt gewaardeerd op circa € 85.000,- per jaar.

VANG-doelstelling

Het algemeen bestuur van O.L.A.Z. heeft in 2018 besloten tot het onderschrijven van de VANG-doelstelling. Deze VANG-doelstelling houdt in: 75% recycling van het huishoudelijk afval te bereiken en maximaal 100 kg restafval per Zeeuwse inwoner per jaar.

[12] Dit bedrag is berekend door de winkelomzet te delen door de totaal ingezamelde hoeveelheid goederen van 2022. Van de totale ingezamelde goederen in 2022 werd 69% verkocht.
[13] Bron: CO_2-tool branchevereniging Kringloopbedrijven
[14] De CO_2-heffing voor de industrie loopt op naar € 127,- per ton in 2030: https://www.emissieautoriteit.nl/actueel/nieuws/2020/11/27/voorlichting-co2-heffing-industrie
[15] De gemeente Utrecht rekent met een CO_2-prijs van € 875,- per ton: https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/provincie-utrecht-gebruikt-als-eerste-overheid-nederland-een-eerlijke-co2-prijs

Uit de ingezamelde tonnages in 2022 blijkt dat in het verzorgingsgebied van het CA De Bevelanden op de huidige milieustraten 30 kg ongescheiden afval wordt ingezameld per Bevelandse inwoner. Met de realisatie van het CA De Bevelanden kan het scheidingspercentage van het ingezamelde grof huishoudelijk afval binnen het verzorgingsgebied van het CA echter stijgen naar 93%[16]. Dit levert een jaarlijkse besparing op van 6,7 kg restafval per Bevelandse Inwoner[17]. Zo wordt met het CA De Bevelanden een stap in de goede richting gezet voor het halen van de VANG-doelstelling.

Er worden echter ook voorzieningen getroffen op de andere Bevelandse milieustraten. Hier wordt in elk geval een container van kringloopgoederen geplaatst en mogelijk ook goederen voor demontage ingezameld. Deze voorzieningen kunnen op deze milieustraten voor een verdere afname van de hoeveelheid grof restafval zorgen. Dit resultaat voor de VANG-doestelling is niet berekend.

2.2.6 Circulaire potentie

Bij bovengenoemde maatschappelijke meeropbrengsten is het ook belangrijk te benoemen dat Circulaire Ambachtscentra een nieuw fenomeen is en er nog weinig ervaringscijfers beschikbaar zijn. De daadwerkelijk 'impact' van het Circulair Ambachtscentrum De Bevelanden zal daarom afhangen van de nadere invulling en de circulaire potentie die vanuit deze nadere invulling kan worden benut. Stel dat er bijvoorbeeld volledig ruimte wordt gegeven aan creatieve, ondernemende makers die producten zouden maken van afvalstromen van het CA dan hoeft een deel van het aanbod niet meer te worden verwerkt tegen de geldende verwerkingstarieven. Dit zou de meeropbrengst zijn van een samenwerking met verschillende lokale stakeholders. Het bedrag van deze meeropbrengst noemen we de 'circulaire potentie'. Je kunt een theoretische inschatting maken van deze circulaire potentie door te kijken wat een product of een grondstof nieuw kost en wat het kost om het product/grondstof als afval te verwerken. Het verschil daartussen is de maximale circulaire potentie.

Voorbeeld: A/B hout
Bijvoorbeeld de fractie A/B-hout. Stel dat deze fractie nu wordt verwerkt tegen een tarief van € 46,- per ton. Op het moment dat er een circulaire maker is die 50 ton A/B-hout kan omzetten tot producten en dan € 20,- per ton daarvoor van de gemeente betaald krijgt omdat het anders voor hem/haar niet interessant is om met het materiaal te werken, dan is de circulaire potentie die wordt benut € 51.300,-.

$$Nieuwkosten\ 50\ ton\ primair\ eikenhout = € 50.000,-$$

[16] In deze percentages is BSA beschouwd als een ongescheiden stroom. In de huidige situatie wordt BSA op de milieustraten ongescheiden ingezameld, maar vindt er wel nascheiding plaats. Voor de berekening van de bijdrage aan de VANG-doelstelling levert de gescheiden inzameling van BSA echter geen voordeel op, omdat het resultaat van nascheiding in de huidige berekening van de VANG-doelstelling al wordt meegenomen.
[17] 130.943 Bevelandse inwoners. De opbrengst van het CA verdeeld over alle Zeeuwse inwoners is 2,3 kg per inwoner (386.767 inwoners).

$$Vermeden\ verwerkingskosten = (€\ 46 - €\ 20) * 50\ ton = €\ 1.300,-$$

$$Circulaire\ potentie = €\ 50.000 + €\ 1.300 = €\ 51.300,-$$

Op het moment dat er wordt gekozen om een vervolgstap te nemen naar aanleiding van dit haalbaarheidsonderzoek, dan adviseren wij om aan de stakeholders die aanhaken de opdracht te geven om de aanvullende baten c.q. 'circulaire potentie' nader in kaart te brengen en uit te werken.

2.2.7 Samenvatting

Een Circulair Ambachtscentrum levert veel extra waarde op voor de maatschappij ten opzichte van "enkel" een nieuwe milieustraat. Met een CA kan invulling worden gegeven aan de transitie naar een circulaire economie en de bestaanszekerheid van de Zeeuwse inwoner. Er worden:

- Meer plekken geboden voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt;
- Integratieplekken voor mensen met een buitenlandse afkomst;
- Educatieplekken voor beroepen waar een groot tekort aan is;
- Meer herbruikbare goederen uit het afval 'gered' die vervolgens voor een schappelijke prijs worden verkocht aan mensen met een kleine beurs;
- Stappen gemaakt ten aanzien van de VANG-doelstelling: -12,6 kilo per Bevelandse inwoner.

2.3 Stakeholderverkenning

2.3.1 Inleiding

Duidelijk is dat er met een CA veel maatschappelijke meeropbrengsten zijn te behalen voor De Bevelandse gemeenten en daarbuiten. Voor het daadwerkelijk realiseren van deze maatschappelijke meeropbrengst zijn er naast de gemeenten en de ZRD ook andere stakeholders nodig. In deze paragraaf worden de stakeholders beschreven die in het kader van het haalbaarheidsonderzoek zijn gesproken. Deze gesprekken moeten worden gezien als eerste verkenning van de mogelijke interesse van deze stakeholders om een rol te spelen in het CA De Bevelanden. Er zijn namelijk nog meer stakeholders die een rol zouden kunnen spelen maar dat is afhankelijk van de uiteindelijke invulling van het CA De Bevelanden.

2.3.2 Kringloopsamenwerking

Kringloopbedrijven zijn een logische partner voor veel gemeenten vanwege hun ervaring op het gebied van het sociaal domein, inname en afzet van herbruikbare goederen, reparatie, materiaalhergebruik en samenwerking met onderwijsinstellingen. Het is de wens van de ZRD om een betrouwbare kringlooppartner te selecteren die als kartrekker namens het Circulair Ambachtscentrum de samenwerking aangaat met alle relevante kringlooppartners in de regio.

Tenzij de ZRD een eigen kringloopbedrijf opricht, is het nodig om te participeren in, of een overeenkomst af te sluiten met een bestaand kringloopbedrijf. Daarom zijn als onderdeel van dit haalbaarheidsonderzoek gesprekken gevoerd met zowel lokale partijen (Goed & Gebruikt en Nobel) als kringloopbedrijven buiten de regio (De kringloper, het Goed en Goed voor Goed).

Aan de hand van gesprekken die met verschillende kringlooppartijen hebben plaatsgevonden, is geconcludeerd dat de Kringloper de beste partij is om verder mee in gesprek te gaan om in eerste instantie invulling te geven aan de kringloopactiviteiten binnen het CA De Bevelanden. Wel is het expliciet de opdracht om ook de samenwerking te zoeken met de reeds bestaande kringlooppartijen binnen de Bevelandse gemeenten. Hoe deze keuze tot stand is gekomen is te lezen in het rapport van Buiten Organisatieadvies. Dit rapport is opgenomen in Bijlage III.

2.3.3 Sociaal domein/participatie

In verschillende onderdelen van het CA zijn er activiteiten die kunnen worden ingevuld door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Denk aan het aannemen en sorteren van kringloopgoederen, het demonteren van samengestelde goederen of als medewerker op de milieustraat. Voor de invulling van het sociaal domein is gesproken met de gemeenschappelijke regeling (GR) De Bevelanden en sociaal werkbedrijven in de omgeving van Goes, dit zijn:

- De Betho;
- Incluzio Wijkbedrijf Goes-Zuid;
- Demontage Werkplaats Zeeland.

GR De Bevelanden

De gemeenschappelijke regeling (GR) De Bevelanden is een samenwerkingsverband van de vijf Bevelandse gemeenten o.a. op het gebied van Werk, Inkomen en Zorg (WIZ). De GR De Bevelanden is bereid samen te werken als er een partij is te vinden die de bedrijfsvoering van de activiteiten van het CA op zich neemt. Belangrijke aandachtspunten die zij noemen zijn:

- Nationale ontwikkelingen, zoals indicatie loze dagbesteding en Simpel Switchen, zie kader;
- De doelgroep participeert, leg daarom de verantwoordelijkheid voor de bedrijfsvoering bij een andere partij;
- Biedt goede begeleiding op de werkvloer;
- Biedt duidelijkheid over de vereisten voor deelname van kandidaten. Hiervoor is duidelijkheid nodig over het aantal plaatsen, werkzaamheden en de werkvorm: dagbesteding/ beschutwerk/ etc..

Nationale ontwikkeling: Simpel Switchen

Gemeenten hebben het doel om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt naar vermogen te laten participeren in de samenleving. Om te bepalen welke ondersteuning iemand krijgt, wordt een indicatie toegekend. Afhankelijk van de indicatie gaat deze persoon aan de slag via dagbesteding, arbeidsmatige dagbesteding, beschut werken, banenafspraak of een reguliere baan. Wanneer dit goed gaat is het mogelijk een trede hoger aan de slag te gaan. Het nadeel van het huidige systeem is dat mensen die een stap vooruit maken een herindicatie krijgen. Door deze herindicatie verandert de ondersteuning die iemand krijgt en is het niet meer mogelijk om zomaar een stap terug te zetten wanneer dit nodig is. Dit maakt dat veel mensen bij voorbaat de stap vooruit niet durven nemen en blijven zitten waar ze zitten.

Simpel Switchen neemt deze drempel weg door mensen de mogelijkheid te bieden om indien nodig een stap terug te kunnen zetten. Zo wordt de doorstroming bevorderd.

Het Wijkbedrijf Goes-Zuid – Huiskes
Incluzio Wijkbedrijf Goes-Zuid (hierna: het Wijkbedrijf) ziet kansen in de samenwerking met het CA De Bevelanden. Het Wijkbedrijf doet nu al verschillende sorterings- en bewerkingsactiviteiten voor metaalhandel Huiskes. Dit zou kunnen worden uitgebreid naar milieustraatstromen. Hiervoor zien het Wijkbedrijf en Huiskes kansen in het inzetten van niet-uitkeringsgerechtigden[18].

De Betho
De Betho kan de rol innemen van de begeleiding en training van de medewerkers. Aangezien de doelgroep die fysiek werk kan verrichten in de huidige arbeidsmarkt doorgaans al is geplaatst, ziet de Betho wel een kans voor de inzet van vluchtelingen die momenteel niet aan het werk komen.

2.3.4 Onderwijs
In Goes bevinden zich meerdere onderwijsinstellingen zoals (V)MBO-scholen en een milieu-educatiecentrum (MEC). Er hebben gesprekken plaatsgevonden met de volgende instellingen:

- Scalda (MBO);
- Hoornbeeck college (MBO);
- Milieu-educatiecentrum (MEC).

Andere onderwijsinstellingen worden bij nadere uitwerking van het CA De Bevelanden benaderd.

Scalda
Scalda is een MBO-school met locaties in heel Zeeland. Scalda steunt de doelstelling van het CA De Bevelanden en ziet potentieel kansen voor samenwerking. Concrete toezeggingen zijn nog niet gegeven. Scalda kampt met een hoge werkdruk, waarbij de organisatie van nieuwe initiatieven een extra inspanning van haar medewerkers vraagt. Voor alle mogelijke vormen van samenwerking (stage, projectmatig, bedrijfsbezoek en/of praktijkroute) geldt dat het aan de diverse opleidingen zelf is om daarover te beslissen. Het moet passen in het programma en er moet voldoende capaciteit beschikbaar zijn om dit op te pakken.

Ten slotte is ook de bereikbaarheid met het openbaar vervoer een uitdaging. Het is van belang dat de locatie van het CA zich dicht bij een station of bushalte bevindt. Veel studenten die in Goes een opleiding volgen wonen namelijk niet in Goes.

Hoornbeeck college
Het Hoornbeeck college in Goes biedt onderwijs op MBO-niveau 2 t/m 4 verdeeld over vier sectoren: Dienstverlening, Economie, Gezondheidszorg en Welzijn. Kansrijke initiatieven zijn de verkoop van tweedehands spullen in de wijkwinkel[19] en het aanbieden van een stageplaats op het CA voor begeleider maatschappelijk werk. Dit in combinatie met de begeleiding van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt op het CA.

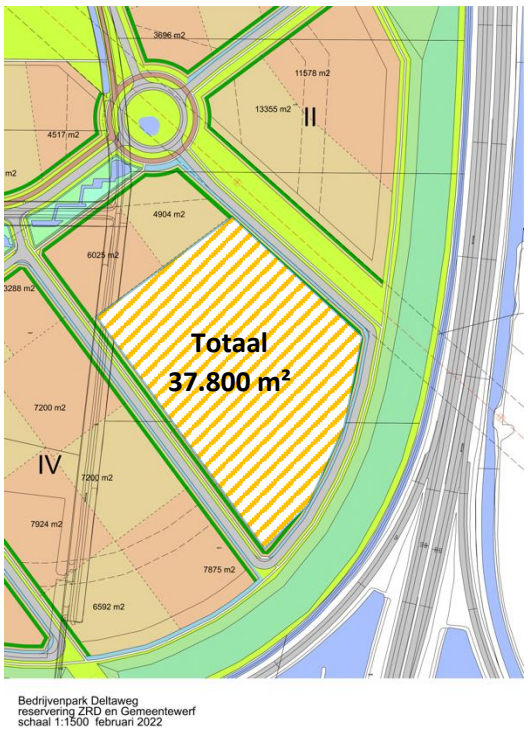
[18] Niet-uitkeringsgerechtigde: de persoon jonger dan de pensioengerechtigde leeftijd, die als werkloze werkzoekende staat geregistreerd bij het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen en die geen recht heeft op arbeidsondersteuning op grond van de verschillende wetten zoals benoemd in art. 6 Participatiewet.
[19] De wijkwinkel verkoopt spullen voor de minima vanuit restpartijen van winkels en uit de inventaris van kringlooporganisatie Goed & Gebruikt.

Milieu-educatiecentrum De Bevelanden
Het Milieu-educatiecentrum (MEC) De Bevelanden is momenteel bezig om een project op te zetten rondom het thema de ‘circulaire economie’ op basisscholen en het voortgezet onderwijs. Het MEC denkt een goede bijdrage aan de educatieve functie van het CA te kunnen leveren op het moment dat ze daarvoor worden gevraagd. Hun educatieprogramma’s zullen ze op de (basis)scholen zelf blijven geven maar het MEC ziet wel het nut van een educatieruimte als onderdeel van het CA. Het MEC zou hier invulling aan kunnen geven in opdracht van de gemeente/O.L.A.Z./ZRD.

2.4 Ruimtelijke uitwerking CA De Bevelanden

2.4.1 Ontwikkelgebied

Gelijktijdig met het haalbaarheidsonderzoek is er een locatiestudie uitgevoerd naar het vinden van een geschikte locatie voor niet alleen het realiseren van de nieuwe milieustraat voor Goes, maar ook het vestigen van de buitendienst van de Gemeente Goes, de Remise van de ZRD en het kantoor van ZRD. Uit dit onderzoek, uitgevoerd door Arcadis, is er voorlopig slechts één geschikte locatie naar voren gekomen omdat alleen op deze locatie binnen een termijn van 5 jaar een dergelijk project kan worden ontwikkeld. Deze locatie bevindt zich op het te ontwikkelen bedrijvenpark ‘Deltaweg', zie Afbeelding 11. Op deze locatie ziet de ZRD de mogelijkheid om een Circulair Ambachtscentrum te realiseren met een regionale functie. Het dagelijks bestuur van het O.L.A.Z. en de gemeente Goes hebben ermee ingestemd op dit toekomstige bedrijventerrein een kavel (kavel III) vooralsnog buiten de verkoop te houden. Er is een perceel gereserveerd van 18.800 m^2 voor de vestiging van het CA De Bevelanden en het hoofdkantoor en de Remise van de ZRD (zie hoofdstuk 3). Daarnaast is er 19.000m^2 gereserveerd voor de buitendienst van de gemeente Goes.

Afbeelding 11: Ontwikkelgebied CA De Bevelanden op de Deltaweg te Goes inclusief hoofdkantoor en remise ZRD en de buitendienst gemeente Goes.

2.4.2 Ruimtestaat

Op basis van de uitgewerkte wensen en eisen (zie Bijlage II) van het CA De Bevelanden en ervaringscijfers van Modulo is een uitwerking gemaakt van de benodigde ruimte voor de realisatie op de beoogde locatie. Tabel 1 geeft de samenvatting van deze ruimtestaat. In Bijlage IV is de uitgebreide ruimtestaat toegevoegd.

Tabel 1 : Ruimtestaat CA De Bevelanden.

RUIMTESTAAT CA DE BEVELANDEN

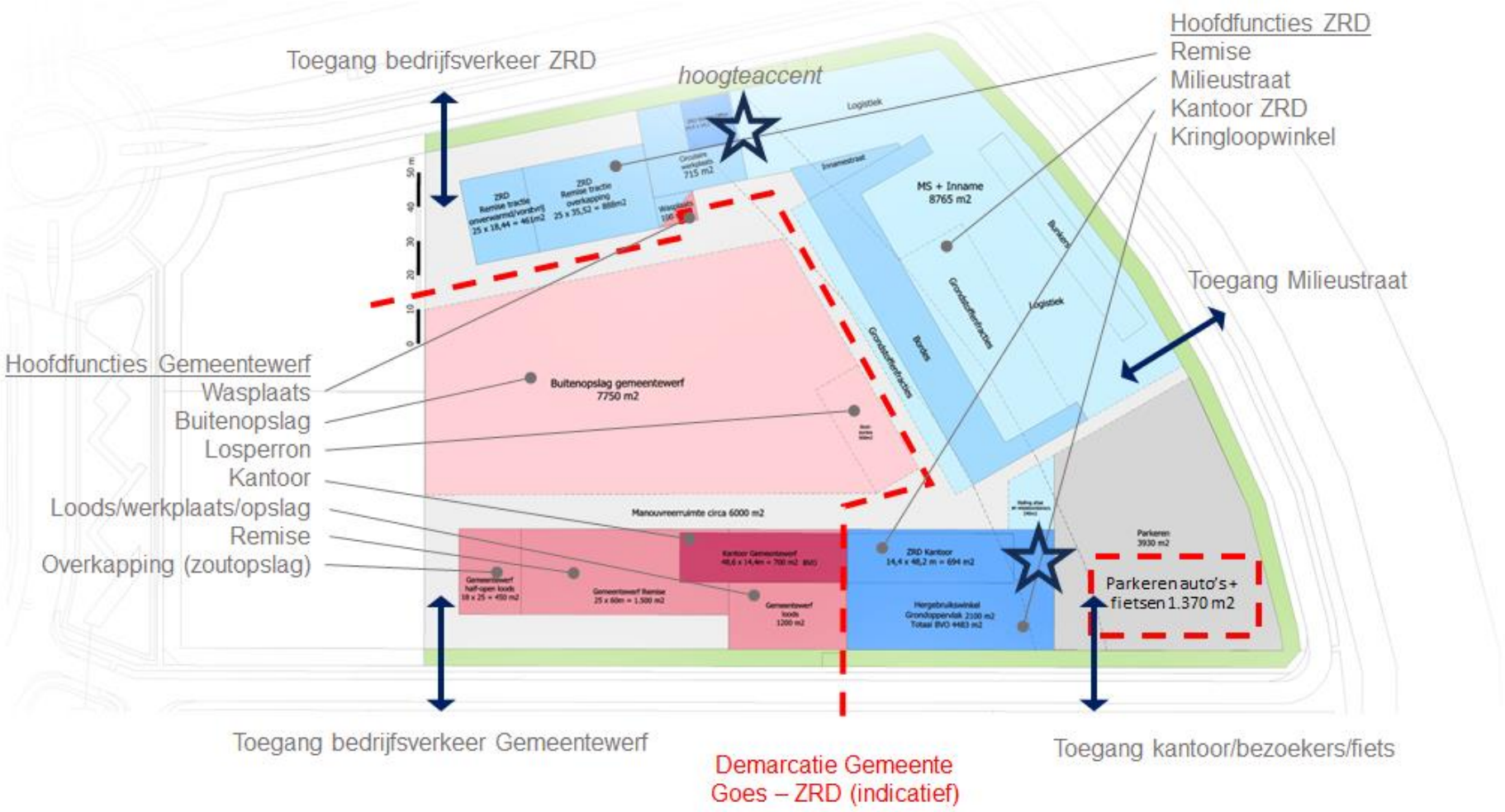
Omschrijving	Totaal m2 BVO	Totaal m2 incl. verdieping (GRONDOPPERVLAK)	Aantal Fte (incl. inschatting onbetaald en kringloop)
Milieustraat + Innamestraat	9.334	8.665	10
Circulaire werkplaats	1.073	715	8
Kringloop	4.483	1.938	80
Parkeren en overige	1.727	1.665	
Totaal CA De Bevelanden excl. manouvreerruimte en groen	**16.617**	**12.982**	
Manouvreerruimte en groen	3.794	3.794	
Totaal CA De Bevelanden incl. manouvreerruimte en groen	**20.411**	**16.776**	

2.4.3 Vlekkenplan

De ruimtestaat is uitgewerkt naar een vlekkenplan[20]. Dit vlekkenplan is tot stand gekomen door kritisch te kijken naar de beschikbare ruimte en de synergiekansen tussen milieustraat, kringloopwinkel, circulaire werkplaats, educatie (samen het CA), het hoofdkantoor en remise van de ZRD en de werf en kantoor van de buitendienst van de gemeente Goes[21]. Daarnaast hebben de eisen die worden gesteld in het beeldkwaliteit- en bestemmingsplan van bedrijvenpark Deltaweg een belangrijke rol gespeeld in de uitwerking van het vlekkenplan[22]. Er zijn verschillende versies van het vlekkenplan opgesteld en besproken met de opdrachtgever ZRD en de projectgroep van de gemeentewerf Goes. Voor de uitwerking van de milieustraat is rekening gehouden met een bezoekersaantal van 140.000 per jaar. Met dit aantal is er naar de toekomst toe voldoende uitbreidingsruimte mochten er regionale voorzieningen sluiten. Daarnaast is er in het ontwerp van de milieustraat al extra ruimte opgenomen voor de uitbreiding van het aantal fracties naar de toekomst toe.

Onderstaand vlekkenplan is de versie die voor deze fase is vastgesteld (zie Afbeelding 12). Daarnaast is er een 3D-uitwerking van de milieustraat en innamestraat gemaakt om een indruk te krijgen van de uitstraling naar de omgeving. Deze schetsen zijn opgenomen in Bijlage IV. In het vervolg op dit haalbaarheidsonderzoek dient het vlekkenplan nader te worden uitgewerkt naar een (voorlopig) ontwerp.

[20] Het vlekkenplan is een schematisch overzicht van hoe de verschillende beoogde functies ten opzichte van elkaar zijn gehuisvest. Met een vlekkenplan weet je ook hoe je de functies het beste kunt verdelen over de beschikbare vierkante meters van een kavel.
[21] De synergievoordelen zijn in hoofdstuk 5.1 nader uitgewerkt
[22] Beeldkwaliteitsplan bedrijventerrein Deltaweg, NXTLandscapes, okt 2019

Afbeelding 12: Vlekkenplan CA Bevelanden, gemeentewerf + kantoor en ZRD-kantoor + remise op locatie Deltaweg

2.5 Investeringskosten CA De Bevelanden

In deze paragraaf worden de investeringskosten van het CA de Bevelanden uitgewerkt. Deze kosten zijn vervolgens verwerkt in de businesscase (paragraaf 2.6). De belangrijkste bronnen die voor de investeringen zijn gehanteerd zijn:

- Bouwkosten per m² BVO op basis van Bouwkostenkompas, prijspeil september 2023;
- Raming op basis van woonrijp opgeleverde kavel;
- Een door de gemeente Goes aangeleverde grondprijs per m² plus 10% aankoopkosten.

Op basis van gehanteerde uitgangspunten zijn de benodigde investeringen voor de realisatie van het CA De Bevelanden geraamd op afgerond € 12,6 miljoen excl. btw. Dit bedrag bestaat uit grondaankoop en de nieuwbouw van de milieustraat, innamestraat, circulaire werkplaats en het kringloopgebouw, zie Tabel 2. De totale investeringsraming is opgenomen in Bijlage VI. Sec een milieustraat 'compleet' realiseren in Goes kost € 5,9 miljoen excl. btw.

Er zijn geen aparte investeringen opgenomen voor de educatieruimte. Het uitgangspunt is namelijk dat een multifunctionele ruimte (bijv. in het kantoor van de ZRD) ook dienst kan doen als educatieruimte.

Tabel 2: Overzicht investeringskosten Circulair Ambachtscentrum De Bevelanden.

Overzicht investeringskosten CA de Bevelanden				
	Milieustraat + innamestraat	Circulaire werkplaats	Kringloop act.	Som totaal (incl. afronding)
Grondaankoop	€ 1.630.000	€ 160.000	€ 620.000	**€ 2.400.000**
Nieuwbouw	€ 4.230.000	€ 830.000	€ 5.100.000	**€ 10.200.000**
Totaal incl. grondaankoop	**€ 5.860.000**	**€ 990.000**	**€ 5.720.000**	**€ 12.600.000**

** Bedragen zijn excl. btw*

2.6 Businesscase CA De Bevelanden

2.6.1 Huisvestinglasten

De jaarlijkse huisvestingskosten van het Circulair Ambachtscentrum bestaan uit de jaarlijkse kapitaallasten en gebruikskosten.

Kapitaallasten

In Tabel 3 is een overzicht gegeven van de kapitaallasten voor het CA De Bevelanden. De investeringen in de bouwwerken worden afgeschreven in 30 jaar. Het gehanteerde rentepercentage voor de leningen bedraagt 3,5% (prijspeil ultimo mei 2023[23]). Voor de berekening van de huisvestingslasten is een lineaire aflossing/ afschrijving gehanteerd. De rentelast van de bouwwerken is daarom als gemiddelde over de looptijd van de lening

[23] Opgevraagd bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank) voor een looptijd van 30 jaar.

meegenomen. De investering voor de grondaankoop wordt niet afgeschreven; er wordt wel rente betaald over de lening. Gehanteerde uitgangspunt is dat op de lening van de grondaankoop wordt afgelost. In de kapitaallasten is daarom de gemiddelde rentelast van de grondaankoop meegenomen.

Tabel 3: Berekening raming kapitaallasten van het CA De Bevelanden, uitgesplitst per onderdeel.

Raming kapitaallasten CA De Bevelanden				
	Milieustraat + innamestraat	Circulaire werkplaats	Kringloop act.	Som totaal (incl. afronding)
Investering excl. Grond	€ 4.230.000	€ 830.000	€ 5.100.000	€ 10.160.000
Afschrijving in X aantal jr	30	30	30	
Rente % per jaar	3,5%	3,5%	3,5%	
Lineaire afschrijving	**€ 141.000**	**€ 28.000**	**€ 170.000**	**€ 339.000**
Gemiddelde rentelast per jaar (3,5%)	**€ 74.000**	**€ 15.000**	**€ 89.000**	**€ 178.000**
Investering Grond	€ 1.630.000	€ 160.000	€ 620.000	€ 2.410.000
Gemiddelde rentelast per jaar (3,5%)	**€ 29.000**	**€ 3.000**	**€ 11.000**	**€ 43.000**
Totale kapitaallasten per jaar	**€ 240.000**	**€ 50.000**	**€ 270.000**	**€ 560.000**

Gebruikskosten

Voor de gebruikskosten (onderhoud/GWE etc.) is een inschatting gemaakt op basis van kengetallen. De daadwerkelijke gebruikskosten zullen sterk afhangen van de keuzes die in een volgende fase nader moeten worden uitgewerkt. De gebruikskosten van de milieustraat incl. innamestraat zijn afgerond € 35.000,- per jaar en van de circulaire werkplaats € 21.000,- per jaar. De kringloop activiteit is zelf verantwoordelijk voor de gebruikskosten.

2.6.2 Loonkosten

Loontarieven

Voor een beheerder wordt een loontarief van € 39,77 per uur en 1534 productieve uren per FTE per jaar gehanteerd. Voor een toezichthouder/ medewerker is € 32,59 per uur en 1534 productieve uren per FTE per jaar. Om een goed vergelijk te kunnen maken met de kosten van de huidige situatie worden de loontarieven niet geïndexeerd.

Loonkosten

Totaal komen de loonkosten voor de milieustraat uit op € 340.000,- per jaar, voor de innamestraat op € 105.000,- per jaar, voor de circulaire werkplaats op € 134.000,- per jaar en voor de educatieruimte op € 35.000,- per jaar, zie Tabel 4.

Loonkostensubsidie

Er zijn in het Circulair Ambachtscentrum verschillende type medewerkers te onderscheiden: regulier, participatie en sociaalwerk (SW). Als uitgangspunt voor de berekening van

Tabel 4: Samenvatting loonkosten CA De Bevelanden.

Samenvatting loonkosten		
	Totaal FTE	Totale bedrag bezetting
Milieustraat		
Beheerder	3,0	€ 180.000
Toezichthouder	3,2	€ 160.000
Totaal	6,2	**€ 340.000**
Innamestraat		
Beheerder	1,5	€ 90.000
Toezichthouder	0,2	€ 12.000
Vrijwilliger	1,7	€ 3.000
Totaal	3,4	**€ 105.000**
Circulaire werkplaats		
Beheerder	0,6	€ 37.000
Medewerker	2,3	€ 97.000
Totaal	2,9	**€ 134.000**
Educatieruimte		
Kwartiermaker	0,4	€ 35.000
Totaal	0,4	**€ 35.000**
Som totaal	**12,9**	**€ 614.000**

de businesscase is in overleg met de ZRD besloten dat alle medewerkers in het CA De Bevelanden reguliere arbeid verrichten. Het is namelijk nog niet zeker of (en hoeveel) mensen met gesubsidieerde loonkosten beschikbaar zijn. Er is daarom geen rekening gehouden met loonkostensubsidie.

2.6.3 Vermeden verwerkingskosten grof restafval en bouw- en sloopafval

Een belangrijk onderdeel van de businesscase van het CA zijn de verwerkingskosten van het grof restafval en de daaruit (potentieel) te vermijden kosten van de verwerking (de zgn. vermeden verwerkingskosten). Deze 'winst' van een CA ten opzichte van de huidige milieustra(a)t(en) wordt berekend op basis van een inschatting van het sorteerresultaat van het grof huishoudelijk restafval (hierna grof-restafval) en het bouw- en sloopafval (BSA). Het doel van de innamestraat en een goed ontworpen en ingerichte milieustraat is om zo veel mogelijk van het aanbod grof restafval en BSA te sorteren in herbruikbare goederen, herbruikbare materialen en te recyclen monostromen[24]. Hoeveel recyclebare grondstoffen en herbruikbare goederen dit gemiddeld betreft is bepaald aan de hand van onderzoeken, sorteeranalyses uit 2020 van De Afvalspiegel en praktijkervaringen van onder andere het Duurzaamheidsplein in Oss.

De totale vermeden verwerking van het CA De Bevelanden vóór meubeldemontage wordt ingeschat op een volumestroom van 766 ton ('Rest afvalstromen' van 2.087 ton naar – 1.321 ton) wat als monostroom voor recycling of hergebruik wordt ingezameld (zie Tabel 5). Van het huidige aanbod grof restafval blijft nog 58% over en 35% van het BSA. Een van deze monostromen is 'meubels', deze gaan naar de demontagewerkplaats waar nog eens 114 ton (van de 160 ton meubels) monostromen worden vermeden. Totaal is de vermeden verwerking van het CA De Bevelanden 881 ton.

Doordat er beter wordt gescheiden neemt het grof restafval af. Het fijn restafval neemt echter toe. Dit komt bijvoorbeeld doordat er kleinere afvalstukken overblijven die niet onder de categorie 'Grof' vallen. Ook is het residu uit de meubel demontage grotendeels als 'fijn' restafval aan te merken. Verwerkingstarieven voor fijn restafval zijn lager dan grof waardoor je ook op deze manier een financiële besparing realiseert. CO_2-technisch levert het alleen geen winst op.

De ZRD heeft op basis van hun huidige verwerkingstarieven dit bespaarde gewicht vertaald naar bespaarde verwerkingskosten. Gezien de bedrijfsgevoeligheid van de verwerkingstarieven die opgenomen zijn in de contracten van de ZRD heeft de ZRD zelf de vermeden verwerkingskosten van de nieuwe milieustraat en innamestraat berekend op basis van de tonnages uit Tabel 5. De vermeden verwerkingskosten worden berekend op circa € 150.000,- per jaar. De vermeden verwerkingskosten van de circulaire werkplaats door de demontage-activiteit heeft de ZRD berekend op circa € 26.000,- per jaar.

[24] Een monostroom is een fractie waar een nuttige toepassing of toepassingen voor bestaat. Deze wordt dus niet als grof restafval verwerkt (verbrand of gestort).

Tabel 5: Uitgangspunt betere scheiding van het grof restafval en BSA op het CA De Bevelanden.

GRONDSTOFSTROMEN			SCHEIDINGSPERCENTAGES		RESULTAAT CA
	Omschrijving	GHA CA Bevelanden 2022 (ton)	Uitgangspunt % betere scheiding grof restafval	Uitgangspunt % betere scheiding BSA	TONNAGE NA INNAMESTRAAT
1	Asbest	45			45
2	Autobanden	18			18
3	Dakgrind	0		1,0%	7
4	Dakleer	0		1,0%	7
5	Gasbeton	0			0
6	EPS		0,1%	1,0%	7
7	Gips	274	1,0%	5,0%	315
8	Glas, Flessen-	68			68
9	Glas, Vlak-	107			107
10	Groenafval	2.223			2223
11	Grond	1.712			1712
12	Harde kunststoffen	207	5,0%	10,0%	313
13	HK Tuinmeubelen	0			0
14	Hout A/B	2.806	5,0%	11,5%	2922
15	Laminaat	0			0
16	Hout C	541			541
17	Kadavers	4			4
18	Verkoop/hergebruik	0	15,0%	10,0%	186
19	PMD	30			30
20	Matrassen	107	0,5%		111
21	Metaal	530	4,0%	3,5%	585
22	Non-Ferro	0			0
23	Papier en Karton	450	1,0%		458
24	Puin	5.362	5,0%	15,0%	5501
25	Tapijtafval	0	0,9%	1,5%	17
26	Textiel / Kleding	73	1,5%		85
27	Veegvuil/Kolkenslib	0			0
28	Wit- & Bruingoed (AEEA)	491	2,5%		511
29	Gasflessen	0		0,5%	3
30	Frituurvetten	29			29
31	KCA	93			93
32	ICT-materiaal (AEEA)	0			0
33	PVC	0	0,5%	5,0%	37
34	HDPE	0			0
35	Folies	0			0
36	Accu's	10			10
37	TL en spaarlampen	3			3
		15.183	42%	65%	15.949
AFVALSTROMEN					
38	Grof- RESTafval	802	30,0%		241
39	Fijn-RESTafval	624	8,0%		688
40	Meubels	0	20,0%		160
41	Bouw- & Sloopafval	661		35,0%	231
		2.087	100%	100%	1.321

2.6.4 Overige lasten en baten

Voor de overige lasten en baten zijn kosten opgenomen op basis van de daadwerkelijke kosten uit 2022. De daadwerkelijke overige lasten en baten zullen sterk afhangen van de keuzes die in een volgende fase nader moeten worden uitgewerkt.

Reparatie/onderhoud containers

De kosten voor reparatie en/of onderhoud van de containers zijn overgenomen uit het huidige exploitatieoverzicht van de milieustraat in Goes (2022). Deze kostenpost bedraag € 2.000,- per jaar.

Huur containers

De kosten voor huur van de containers zijn overgenomen uit het huidige exploitatieoverzicht van de milieustraat in Goes (2022). Deze kostenpost bedraagt € 6.000,- per jaar.

Huur materieel

De kosten voor huur van overig materieel zijn overgenomen uit het huidige exploitatieoverzicht van de milieustraat in Goes (2022). Deze kostenpost bedraagt € 17.000,- per jaar.

Opstartkosten eerste x jaar

Voor de circulaire werkplaats is een post van € 25.000,- per jaar aan opstartkosten meegenomen voor de eerste jaren. Dit bedrag dient als budget voor de aanschaf van gereedschap en de inrichting en het opstarten van de werkplaats.

2.6.5 Exploitatiebegroting CA De Bevelanden

Op basis van de gehanteerde uitgangspunten wordt het exploitatieresultaat van het Circulair Ambachtscentrum De Bevelanden (exclusief kringloop activiteit) berekend op € 870.000,- (kosten) per jaar exclusief verwerkingskosten en overhead. Dit exploitatieresultaat van het nieuwe CA is opgebouwd uit € 620.000,- (kosten) per jaar voor de milieustraat incl. innamestraat, € 210.000,- (kosten) voor de circulaire werkplaats en € 40.000,- (kosten) voor de educatieruimte, zie Tabel 6.

Tabel 6: De exploitatiebegroting van het CA De Bevelanden, uitgesplitst over de verschillende onderdelen.

Exploitatiebegroting CA de Bevelanden					
	CA de Bevelanden				
Lasten	**Milieustraat + innamestraat**	**Circulaire werkplaats**	**Kringloop activiteiten**	**Educatie ruimte**	**TOTAAL**
Huisvesting					
Kapitaallasten	€ 240.000	€ 50.000	€ 270.000	€ -	€ 560.000
Huurlasten	€ -	€ -	€ -	€ -	
Gebruikskosten (onderhoud, GWE, etc.)	€ 35.000	€ 21.000		€ -	€ 56.000
Loonkosten					
Loonkosten excl. overhead	€ 445.000	€ 134.000		€ 35.000	€ 614.000
Verwerkingslasten					
Reparatie/onderhoud containers	€ 2.000				€ 2.000
Huur containers	€ 6.000				€ 6.000
Overige kosten					
Verzekeringen en belastingen	€ 21.600	€ 6.200		€ -	€ 27.800
Huur materieel	€ 17.000				€ 17.000,00
Overige beheerskosten	€ 4.500	€ 1.300		€ -	€ 6.000
Opstartkosten eerste x jaar		€ 25.000			€ 25.000
Exploitatielasten totaal	€ 771.100	€ 237.500	€ 270.000	€ 35.000	€ 1.313.800

Baten					
Huurinkomsten			€ (270.000)		
Poorttarieven (betaalde stromen)	€ -				
Overig (vermeden verwerking)	€ (150.000)	€ (26.000)			
Baten totaal	€ (150.000)	€ (26.000)	€ (270.000)	€ -	€ (446.000)

Exploitatieresultaat (per saldo kosten)	€ 621.100	€ 211.500	€ -	€ 35.000	€ 867.600
Kosten per inwoner (Zeeland)	€ 1,61	€ 0,55	€ -	€ 0,09	€ 2,24

Dekking kringloopactiviteiten

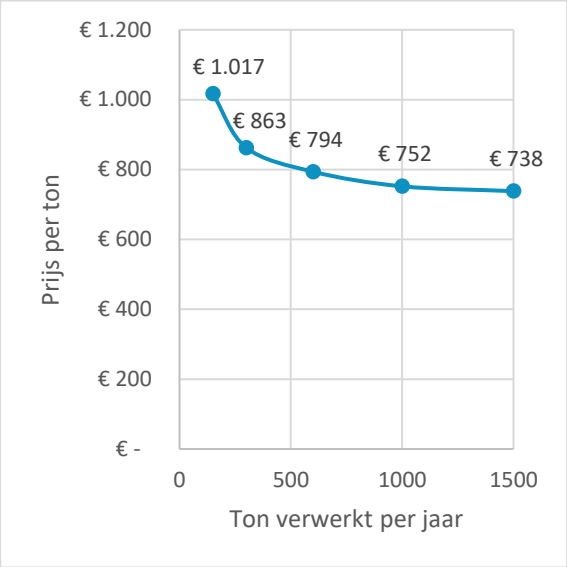
In de berekening van de jaarlijkse exploitatiekosten van het CA De Bevelanden is als uitgangspunt gehanteerd dat de kapitaallasten en gebruikskosten van de kringloopactiviteiten worden gedekt door huur die de kringlooporganisatie aan de ZRD/O.L.A.Z. betaalt. Voor de exploitatie van de kringloopactiviteiten (o.a. de winkel) komen er netto dus geen kosten voor rekening van de ZRD/O.L.A.Z. bij. Uit nader onderzoek zal moeten blijken of dit een realistisch uitgangspunt is. Mocht dit niet het geval zijn dat zal dit leiden tot hogere exploitatiekosten van het CA De Bevelanden of tot het schrappen van de kringloopwinkel als onderdeel van het CA De Bevelanden.

Kosten per inwoner

Burgers betalen voor de exploitatie van de milieustraat via de afvalstoffenheffing. In Zeeland worden de kosten van alle Zeeuwse milieustraten verdeeld over de inwoners van alle Zeeuwse gemeenten. In 2022 was het inwoneraantal van Zeeland 386.676. De jaarlijkse exploitatiekosten voor het CA De Bevelanden bedraagt dan per Zeeuwse inwoner € 2,24. Hoe zich dit verhoudt tot de huidige kosten per inwoner wordt uitgewerkt in hoofdstuk 5.

Circulaire werkplaats

Voor de uitwerking van de businesscase van de circulaire werkplaats is het uitgangpunt gehanteerd dat hier meubels en overige samengestelde goederen gedemonteerd gaan worden. Zoals te zien in Tabel 6 is de activiteit niet kostendekkend. De demontage van 157 ton meubels die daar per jaar plaatsvindt levert slechts een beperkt vermeden verwerkingsvoordeel op van € 26.000,- per jaar. Door de schaal te vergroten, kan er efficiënter gebruik gemaakt worden van de werkplaats en het materiaal. Een berekening die is gemaakt voor een referentieproject laat zien dat de prijs van demontage per ton samengestelde goederen afneemt, zie Figuur 1. Schaalvergroting is mogelijk door regionale demontage te organiseren, waarbij ook samengestelde goederen van buiten De Bevelanden op het CA in Goes worden gedemonteerd. Ook is demontage van andere stromen dan meubels mogelijk, denk aan kozijnen of kunststof koffers. Demontage van meubels is namelijk een arbeidsintensief proces, wat doorwerkt in het exploitatieresultaat.

Figuur 1: Relatie tussen de kostprijs van demontage per ton samengestelde goederen en de jaarlijkse verwerkte hoeveelheid.

Het is echter ook goed mogelijk om de circulaire werkplaats voor andere activiteiten in te zetten zoals upcycling, reparatie en re-design. De uiteindelijke invulling van de circulaire werkplaats zal dus afhangen van de nadere uitwerking van het CA tussen de ZRD en stakeholders.

3. HUISVESTING KANTOOR EN REMISE ZRD

3.1 Inleiding

Het hoofdkantoor van de ZRD is nu gevestigd aan de Koegorsstraat 36 in Terneuzen welke locatie recent (1-1-2023) van Indaver Nederland B.V. is overgenomen. Het overgenomen kantoor is in slechte staat van onderhoud en te klein voor het huidige aantal medewerkers, waarvoor nu een aantal afgeschreven kantoorunits wordt gebruikt. Voor het hoofdkantoor van de ZRD wordt daarom overwogen om een nieuw hoofdkantoor te bouwen.

De ZRD huurt aan de Courtinestraat 16 in Goes (voorheen Houtkade 36) een op- en overslaglocatie (Afvaloverslagstation) van Indaver Nederland B.V. Hier vindt de op- en overslag van oud papier/karton en PMD (plastic verpakkingsafval, metalen verpakkingsafval en drankenkartons) van heel Noord- en Midden-Zeeland plaats. Deze locatie wordt door de ZRD ook gebruikt als uitvalsbasis/stalling voor alle vuilniswagens die in deze regio rondrijden. Een zogenaamde ‘remise’. Voor deze activiteiten bevindt zich op deze locatie een kantoor voor enkele medewerkers en opslag voor materialen en spullen zoals minicontainers, veegborstels, etc. De huurovereenkomst voor deze locatie loopt af per 31 december 2025, waardoor de ZRD dringend op zoek is naar een andere op- en overslaglocatie en remise. De remise is welkom op het bedrijvenpark Deltaweg. Voor op- en overslag van huishoudelijke afvalstoffen zoals oud papier/karton en PMD dient door de ZRD een andere locatie te worden gevonden.

Deze natuurlijke momenten qua huisvestingsvraagstuk voor het hoofdkantoor en de remise van de ZRD vallen samen met de noodzaak voor een nieuwe milieustraat in de gemeente Goes[25]. Omdat een locatie voor het hoofdkantoor centraal in Zeeland door de ZRD als uitermate geschikt wordt gezien biedt dit een uitgelezen kans om de het huisvestingsvraagstuk van de ZRD te combineren met de ontwikkeling van het CA De Bevelanden. Daarnaast worden door de ZRD verschillende synergiekansen gezien als met het CA De Bevelanden én de afdeling Openbare Ruimte van de gemeente Goes zou worden gebouwd.

In dit hoofdstuk worden de uitgangspunten voor het nieuwe hoofdkantoor en remise ZRD uitgewerkt en vertaald naar een vlekkenplan en investeringsraming. Duidelijk wordt wat de kosten per Zeeuwse inwoner zijn voor de realisatie van dit huisvestingsvraagstuk op een beoogd grondstuk binnen de gemeente Goes en welke synergiekansen er zijn met de gemeentewerf Goes en het CA De Bevelanden.

[25] De gemeente Goes heeft aangegeven geen ruimte te willen bieden aan een nieuw Afvaloverslagstation, waarvoor in overleg met O.L.A.Z. moet worden gezocht naar een alternatieve locatie en dit dus niet kan worden gecombineerd met de remise en hoofdkantoor ZRD.

3.2 Uitgangspunten

3.2.1 Functioneel programma van eisen, ruimtestaat en vlekkenplan

Met medewerkers van de ZRD zijn globaal de wensen en eisen voor een nieuwe remise en hoofdkantoor van de ZRD geïnventariseerd. Deze wensen en eisen zijn vastgelegd in een Functioneel Programma van Eisen (PvE) van het kantoor en remise ZRD, zie Bijlage VII. Het Functioneel PvE is in eerste instantie vertaald naar een ruimtestaat met daarin het aantal benodigde m² bruto vloeroppervlak en de functies die op een etage kunnen worden ingericht. Vervolgens is er een ontwerpproces gestart op de beoogde locatie op het bedrijvenpark Deltaweg. Op deze locatie is ook ruimte gereserveerd voor de nieuwe gemeentewerf van de gemeente Goes. Het ontwerptraject heeft daarom plaatsgevonden in afstemming met de projectgroep van de gemeentewerf onder leiding van het adviesbureau Arcadis. In deze onderlinge afstemming is er gekeken naar welke synergievoordelen te behalen zijn. Uiteindelijk heeft dit geleid tot een afgestemde ruimtestaat (zie Tabel 7 voor de samenvatting) en vlekkenplan (zie Afbeelding 12, pagina 28). In Bijlage VIII is de volledige ruimtestaat opgenomen.

Tabel 7: Ruimtestaat remise en kantoor ZRD.

RUIMTESTAAT KANTOOR EN REMISE ZRD

Omschrijving	Totaal m2 BVO	Totaal m2 incl. verdieping (GRONDOPPERVLAK)	o.b.v. WENSEN- EISENLIJST (24-05)
Gebouwen Kantoor ZRD	694	128	**25**
Gebouwen Remise ZRD	1.551	1.349	**20**
Parkeren en overige (o.a. buitenstalling)	1.368	1.368	
Totaal remise en kantoor ZRD excl. manouvreerruimte en groen	**3.614**	**2.845**	
Manouvreerruimte en groen	831	831	
Totaal remise en kantoor ZRD incl. manouvreerruimte en groen	**4.445**	**3.676**	

3.2.2 Uitgangspunten investeringsraming

Uitgangspunten bouwwerken voor raming

In het beeldkwaliteitsplan van het bedrijventerrein Deltaweg zijn verschillende bepalende eisen ten aanzien van vorm en aanzicht van de gebouwen opgenomen. Er is echter ook nog ruimte voor eigen invulling van de gevelaanzichten. De daadwerkelijke keuzes qua materiaalgebruik, eisen voor circulariteit etc. moeten in de volgende fase architectonisch worden uitgewerkt. Bij de kostenraming is er uitgegaan van een hoogwaardig, modern bouwwerk. Het verzamelgebouw van de brandweer, RAV en Afdeling Realisatie & beheer van de gemeente Terneuzen in Terneuzen is onder andere als uitgangspunt gehanteerd (zie Afbeelding 13). Maar er kan ook worden gedacht aan een afwerking met secundair hout zoals is gedaan bij de gemeentewerf van Nieuwveen (zie Afbeelding 14).

Afbeelding 13: Verzamelgebouw De Koegors in Terneuzen: Brandweerkazerne, RAV en Afdeling realisatie & beheer gemeente Terneuzen

Afbeelding 14: Gemeentewerf van Nieuwveen

Bouwkostenkompas

Voor de raming van de investeringskosten is gebruik gemaakt van kengetallen uit het Bouwkostenkompas, peildatum: september 2023. Aan de hand van € per m² BVO zijn de directe en indirecte bouwkosten geraamd, ook de 'voorziene bouwkosten genoemd'. Onder indirecte bouwkosten worden o.a. verstaan:

- Eenmalige bouwplaatskosten;
- Uitvoeringskosten;
- Algemene kosten;
- Winst en risico.

Bij de voorziene bouwkosten komen vervolgens de 'bijkomende kosten'. Onder bijkomende kosten worden o.a. verstaan:

- Projectbegeleiding;
- Honoraria;
- Aansluitkosten;
- Heffingen;
- Verzekeringen;
- Risicoverzekering;
- Ontwikkelaarskosten;
- Verkoopkosten.

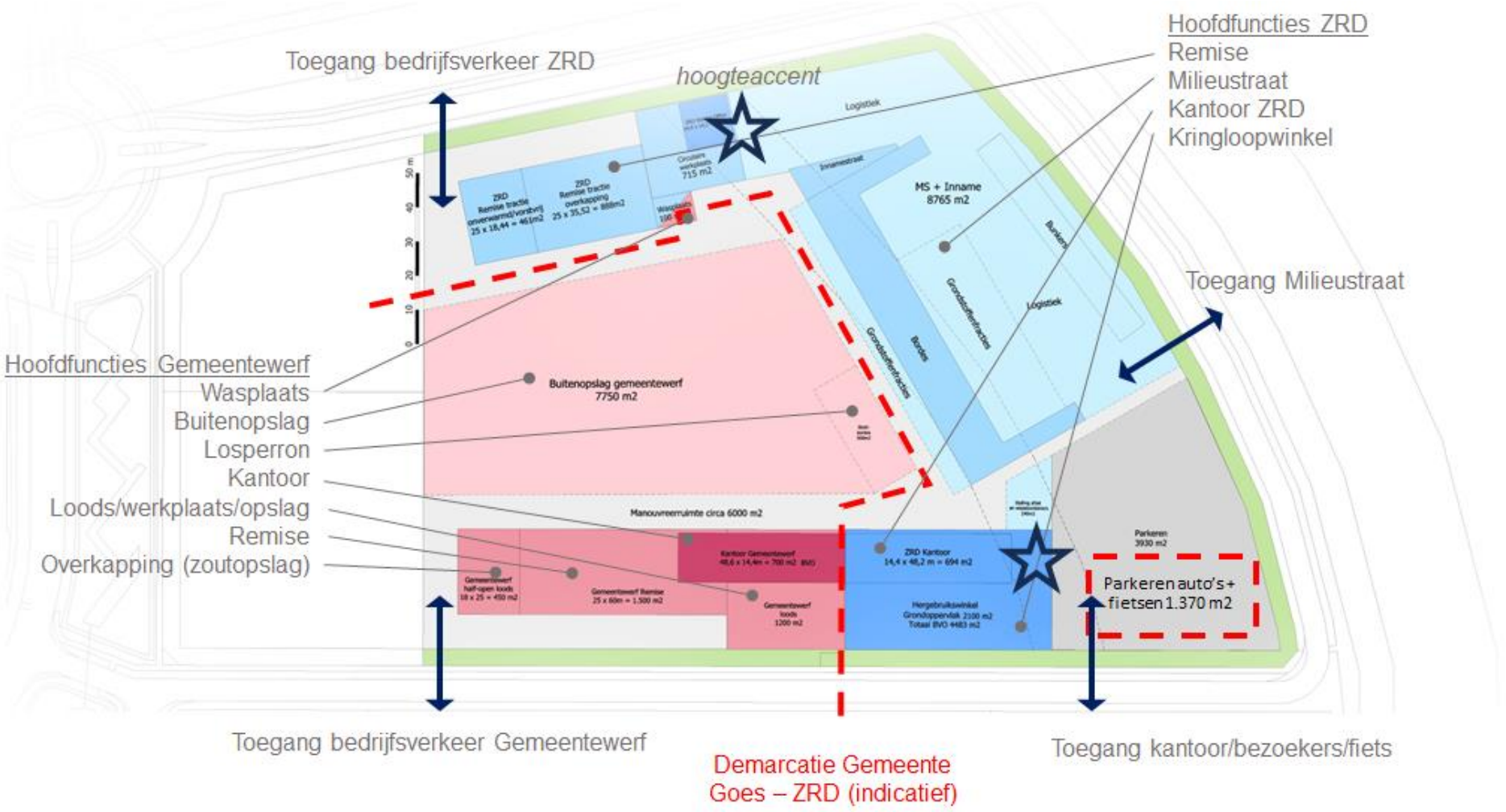
Duurzaam/circulair/klimaat adaptief bouwen
De gemeente Goes, ZRD en O.L.A.Z. hebben een ambitie ten aanzien van toekomstbestendig bouwen. Dit houdt in dat in alle nieuwe bouwopgaves zoveel als mogelijk duurzaam, circulair en klimaat adaptief gebouwd worden. Om te voldoen aan deze ambitie is een percentage van 10% over de bouwkosten meegenomen in de raming van de investeringskosten. Dit bedrag moet worden gezien als het budget om invulling te kunnen geven aan deze ambitie.

Fundatie
Bij de raming is rekening gehouden met een woonrijp opgeleverde kavel met stabiele ondergrond. Er zijn dus geen kosten meegenomen voor grondverbetering. Uit nader onderzoek moet blijken welke grondverbetering mogelijk noodzakelijk is en welke (financiële) consequenties dit heeft.

Nauwkeurigheid
De ramingen zijn opgesteld op een nauwkeurigheid van +/- 20% en met de volgende algemene uitgangspunten:

- Er zijn geen vervuilingen van asbest op het terrein;
- Vergunningen aanvragen zijn niet meegenomen;
- De werkzaamheden kunnen in de schone grond uitgevoerd worden;
- De raming is gebaseerd op een uitvoering van het project in 1 fase;
- Het terrein is goed begaanbaar en bereikbaar, vrij van verontreinigingen en obstakels, bouwrijp en bereikbaar met groot materieel, de minimale doorrijhoogte bedraagt 3,5m.

Verdeling bouwkosten algemene voorzieningen (parkeerplaatsen, manoeuvreerruimte etc.)
Aan de hand van de ruimtestaat, de BVO-prijzen per m² en de percentages bijkomende kosten hebben we de totale bouwkosten en totale investeringskosten berekend. Omdat de locatie wordt gedeeld met het CA de Bevelanden en de gemeentewerf van de Gemeente Goes heeft er een verdeling van het aantal m² manoeuvreerruimte en groenvoorziening plaatsgevonden. Ten eerste is er een demarcatie aangebracht in de verdeling gemeente Goes (de werf) en ZRD (CA Bevelanden, kantoor en remise). Van de totale beschikbare kavel (37.709 m²) wordt volgens de demarcatie 20.404 m² toebedeeld aan de ZRD (zie Afbeelding 15: Demarcatie verdeling grondstuk CA De Bevelanden/remise en hoofdkantoor ZRD/Gemeentewerf.). Hierin zit 4.625 m² aan manoeuvreerruimte en groenvoorziening. Voor de investeringsraming zijn deze m² naar rato van totaal BVO verdeeld over de verschillende functies (zie Tabel 8).

Afbeelding 15: Demarcatie verdeling grondstuk CA De Bevelanden/remise en hoofdkantoor ZRD/Gemeentewerf.

Tabel 8: Berekening verdeling oppervlak manoeuvreerruimte en groen.

Berekening grondaankoop				
	GO incl. parkeren	% groen en verkeersruimte		Totaal m²
Milieustraat incl. innamestraat	8.765	55%	2.561	11.326
Circulaire werkplaats	865	5%	253	1.118
Kringloopactiviteiten	3.353	21%	980	4.332
ZRD kantoor	798	5%	233	1.031
ZRD remise	2.047	13%	598	2.645
Totaal	15.827	100%	4.625	20.452
Totaal ZRD remise en kantoor	**2.845**	**18%**	**831**	**3.676**

3.3 Uitwerking investeringsraming

3.3.1 Investeringskosten

De totale investeringsopgave voor het realiseren van het kantoor en remise van de ZRD aan de Deltaweg wordt geraamd op afgerond € 6.6 miljoen (zie Tabel 9). Dit is exclusief de aankoopkosten van de grond. Voor de bouwwerken, parkeerplaatsen, verkeersruimte en groenvoorziening rekenen we in totaal 3.676 m² toe aan het kantoor en remise van de ZRD. De grondprijs op de Deltaweg is door grondzaken van gemeente Goes vastgesteld op € 133,- per m². Voor de aankoopkosten is hierover nog een opslag van 10% gehanteerd. In totaal kost de aankoop van het benodigde grondoppervlak voor het kantoor en remise van de ZRD € 530.000,- (zie Tabel 10).

Tabel 9: Uitwerking investeringsraming kantoor en remise ZRD

Functie	buitenruimte	bouwwerk
Kantoor ZRD	€ 170.705	€ 3.817.000
Kantoor Remise	€ -	€ 558.250
Tractie onverwarmd Remise	€ -	€ 183.478
Tractie overkapping Remise	€ -	€ 230.880
Wasplaats tractie Remise		€ 60.000
Overige, Verkeersruimte + groen Remise	€ 235.516	
	€ 406.222	€ 4.849.608
Totale bouwkosten		**€ 5.256.000**
Incl. bijkomende kosten en opslag duurzaam en circulair	25%	**€ 6.570.000**

Tabel 10: Berekening grondaankoop kantoor en remise ZRD

Berekening grondaankoop			
ZRD kantoor	1.031	€	149.000
ZRD remise	2.645	€	381.000
Totaal ZRD remise en kantoor	**3.676**	**€**	**530.000**

3.3.2 Jaarlijkse kosten

De jaarlijkse kosten van de investering (rente + aflossing) worden berekend op basis van onderstaande uitgangspunten:

Uitgangspunten kapitaallasten	
Rentepercentage	3,5%
Aflossing	Lineair
Aflossing/afschrijving	30

Aan de hand van deze uitgangspunten wordt de totale jaarlijkse kosten voor de ZRD berekend op afgerond € 256.000,- per jaar voor het kantoor en € 88.000,- per jaar voor de Remise. Dit komt neer op bijna € 0,66 (kantoor) en € 0,23 (Remise) per Zeeuwse inwoner per jaar[26].

Tabel 11: Berekening jaarlijkse kosten

Raming en kapitaallasten huisvesting ZRD				
	ZRD kantoor		ZRD Remise	
Investering ex. Grond	€	4.985.000	€	1.585.000
Aflosssing in X aantal jr		30		30
Rente % per jaar		3,5%		3,5%
Lineaire afschrijving	**€**	**166.000**	**€**	**53.000**
Gemiddelde rentelast per jaar (3,5%)	**€**	**87.000**	**€**	**28.000**
Investering Grond	€	149.000	€	381.000
Gemiddelde rentelast per jaar (3,5%)	**€**	**3.000**	**€**	**7.000**
Totale kosten per jaar (inc. Rente)	**€**	**256.000**	**€**	**88.000**

[26] Uitgaande van 386.767 inwoners

4. REGIONALISERING MILIEUSTRATEN

4.1 Inleiding

Een onderdeel van het haalbaarheidsonderzoek is nader onderzoek naar de regionale spreiding van de milieustraten. Dit naar aanleiding van het advies uit het rapport van de RHDHV. Uitgangspunten uit het rapport van RHDHV zijn:

1. Een milieustraat 'Compleet Plus' niveau (het betreft een circulair ambachtscentra die voldoet aan alle wettelijke eisen met eventueel aanvullingen als kringloopactiviteiten in Goes (De Bevelanden), Terneuzen en Vlissingen/Middelburg;
2. Een milieustraat 'Compleet' niveau (het betreft een milieustraat die voldoet aan alle wettelijke eisen, aangevuld met functies als demontage van grof restafval) in Veere, Schouwen-Duiveland, Reimerswaal, Tholen, Sluis en Hulst;
3. Een brengfaciliteit 'Basis' niveau (deze voldoen niet aan de wettelijke eisen, het gaat om inzamelpunten voor de meest voorkomende stromen op de locaties waar de milieustraten dicht gaan, eventueel aangevuld met flankerende maatregelen.

Door het bestuur van O.L.A.Z. is besloten het voorstel 'Principebesluit regionalisering Zeeuwse Milieustraten' ter consultatie aan de gemeenteraden voor te leggen en de mogelijkheid te bieden hierop een zienswijze in te dienen. Begin 2023 hebben alle Zeeuwse gemeenteraden hun zienswijzen doorgegeven. Voor de meeste gemeenten is de voorgestelde regionale spreiding in principe een logische stap. Bij regionalisering in combinatie met een CA in Goes heeft dit potentieel de meeste gevolgen voor de gemeenten Borsele, Kapelle en Noord-Beveland. Daarom benoemen we de zienswijzen van deze gemeenten:

Borsele
Gemeente Borsele geeft aan dat er op dit moment nog onvoldoende informatie voorhanden is om in te stemmen met het principe van regionale spreiding van milieustraten in Zeeland zoals bedoeld in het rapport van RHDHV. Nader onderzoek en informatie is nodig om een weloverwogen besluit te nemen. Als bijlage bij de zienswijze is er een memo bijgevoegd met onderzoeksvragen naar regionale spreiding. Aanvullend op de memo heeft de raad de wens uitgesproken om een gebruikersenquête te houden onder bezoekers van de milieustraat in Nieuwdorp.

Kapelle
De gemeente Kapelle heeft een positieve zienswijze ingediend voor het principe van regionale spreiding van milieustraten. Zij gaat akkoord met het uitvoeren van nadere onderzoeken en uitwerking van regionale spreiding ten behoeve van definitieve besluitvorming, waaronder:

a) Actualiseren van de hoeveelheden en kosten, genoemd in het rapport van RHDHV;

b) Concrete uitwerking Compleet Plus niveau, Compleet niveau en Basisniveau (flankerend beleid) zoals bedoel in voorgesteld principebesluit;
c) Een concrete kostenraming en de verwachte resultaten bij de invoering van de regionalisering milieustraten;
d) Een financieringsvoorstel over de verdeling van de kosten over de gemeenten;
e) De mogelijkheid onderzoeken of een milieustraat Compleet Plus is te realiseren in de gemeente Kapelle.

Daarnaast vragen zij om onderzoek naar aanvullende mogelijkheden voor mensen zonder eigen vervoersmogelijkheden om makkelijker en vaker afvalstromen voor milieustraten en circulaire stromen voor een ambachtscentrum kwijt te kunnen, bijvoorbeeld door extra ophalen, of door het bieden van extra brengmogelijkheden zonder eigen auto.

Noord-Beveland
De gemeente Noord-Beveland heeft in de zienswijze aangegeven niet akkoord te gaan met het principebesluit. Zij geeft aan de huidige milieustraat te willen behouden en te versterken tot een milieustraat 'compleet' niveau met inzamelpunt voor kringloopspullen[27]. Dit omdat zij stelt dat de milieustraat een onmisbare functie heeft in de gemeente. Het voorstel leidt volgens de gemeente Noord-Beveland tot grotere afstanden, met als gevolg een grotere CO2 footprint en een groter risico qua verkeersveiligheid en afvaldumpingen/zwerfafval. Zij geeft tevens aan dat het huidige oppervlak van de milieustraat vergroot kan worden om te voldoen aan de (toekomstige) wettelijke eisen. Tot slot verzoekt zij na te gaan of er mogelijkheden zijn om toeristen en bedrijven tegen betaling toe te laten op de milieustraat i.p.v. deze te weren.

In dit hoofdstuk van het haalbaarheidsonderzoek worden de stappen beschreven die genomen zijn met betrekking tot de regionalisering van de milieustraten. Gestart is met het in kaart brengen van het huidige voorziening niveau van deze milieustraten en de technische staat hiervan. Ook zijn de toekomstige ontwikkelingen van de milieustraten van Borsele, Kapelle en Noord-Beveland in beeld gebracht. Daarnaast is er een verkennend onderzoek gedaan naar een brengfaciliteit 'Basis' niveau, flankerende maatregelen en alternatieve voorzieningen.

Om een goede kostenvergelijking te maken en een doorkijk te geven naar de financiële consequenties van regionalisering van de milieustraten, zijn de volgende aspecten in kaart gebracht en financieel uitgewerkt:
1. Alternatieve voorzieningen naar aanleiding van de zienswijzen en mogelijke opties voor Borsele, Kapelle en Noord-Beveland.
2. Openhouden milieustraten Borsele, Kapelle en Noord-Beveland en aanpassen naar minimale wettelijke vereisten.
3. De huidige kosten van de milieustraten van Borsele, Kapelle en Noord-Beveland.

Tenslotte wordt dit hoofdstuk afgesloten met een conclusie. In hoofdstuk 5 zijn adviezen opgenomen.

[27] "In de basis variant wordt slechts een beperkt aantal afvalstromen ingezameld. In Borsele, Kapelle en Noord-Beveland (tot ca. 25.000 inwoners) is een basisvoorziening gepland met een beperkt aantal afvalstromen"

4.2 Ontwikkelingen Borsele, Kapelle en Noord-Beveland

Borsele
De huidige milieustraat van de gemeente Borsele ligt in Nieuwdorp, binnen het havengebied van Vlissingen-Oost. Deze milieustraat komt mogelijk op termijn binnen de grenzen (en hekken) van het ISPS-haventerrein van North Sea Port. In de toekomst is een milieustraat op die locatie dan ongewenst of zelfs in het geheel niet meer vrij toegankelijk voor bezoekers. Deze ontwikkeling zal naar verwachting in de komende vijf tot tien jaar plaatsvinden. Qua oppervlakte en verkeerssituatie zijn er nu geen acute knelpunten. Wel wordt opgemerkt dat Nieuwdorp niet centraal ligt in de gemeente Borsele.

Kapelle
De huidige milieustraat in Kapelle is te klein en verouderd. Een aantal grof-huishoudelijke afvalstromen kunnen in Kapelle niet worden gebracht. Bezoekers worden daarvoor doorverwezen naar de milieustraten van Goes en/of Reimerswaal. De milieustraat in Kapelle ligt tegen de gemeentewerf aan. Bezoekers moeten via het terrein van de gemeentewerf de milieustraat betreden en ook de wachtrij staat op het terrein van de gemeentewerf. De gemeentewerf van Kapelle wordt op termijn verplaatst, de huidige locatie wordt dan beëindigd. Het handhaven van de huidige locatie is dus niet mogelijk. Eventueel wordt een nieuwe milieustraatvoorziening meegenomen op de toekomstige locatie van de gemeentewerf en blijven beide functies daarmee gecombineerd. Dit is een ontwikkeling die in de komende vijf jaar speelt.

Noord-Beveland
De huidige milieustraat in Noord-Beveland achten we te klein en verouderd. Voor de geplande invoering van de toegangscontrole door middel van een slagboom met paslezer is ook geen ruimte op het huidige terrein. Het voorstel leidt volgens de gemeente Noord-Beveland tot grotere afstanden, met als gevolg een grotere CO2 footprint en een groter risico qua verkeersveiligheid en afvaldumpingen/zwerfafval. Daarnaast geeft de Gemeente Noord Beveland aan dat de N256, de verbinding tussen Goes en Noord-Beveland, vanwege verkeersdrukte onzekere reistijd tot gevolg heeft. Unaniem is daarom in de gemeenteraad een motie aangenomen om de eigen milieustraat te behouden. Om dit besluit kracht bij te zetten heeft de gemeente Noord-Beveland een perceel grond vrijgemaakt, grenzend aan de huidige milieustraat en deze ter verhuur aangeboden aan de ZRD voor een laag bedrag per jaar. Hiermee zou het argument dat er te weinig ruimte is voor een toekomstbestendige milieustraat komen te vervallen.

Samenvattend
Komende jaren doen zich met betrekking tot de (omgeving) van de milieustraten in gemeente Borsele en Kapelle natuurlijke momenten en kansen voor. Belangrijk om te noemen is dat, voordat er toekomstbestendige keuzes worden gemaakt, deze ontwikkelingen in acht worden genomen en op die manier aansluiting vinden bij het rapport van RDHDV over de inrichting van de regionale spreiding van de milieustraten op de Bevelanden.

4.3 Alternatieve voorzieningen

4.3.1 Brengfaciliteit 'Basisniveau'

Een definitieve invulling van de verschillende fracties die ingezameld worden op een brengfaciliteit 'Basisniveau' is nog niet vastgesteld. Wel is duidelijk geworden dat dit géén plek is waar alle wettelijke fracties kunnen worden gebracht. Met de geuite wensen en eisen, en ons specialisme op het gebied van milieustraten, is een inschatting gemaakt van de benodigde ruimte. Om ook te voorzien in een opstelruimte op eigen terrein gaan we uit van minimaal 3.000 m2 grondoppervlak wat nodig is voor deze brengfaciliteit (vergelijkbaar met de huidige situatie in Noord-Beveland inclusief uitbreiding).

Op basis van een grove inschatting ramen we de investeringskosten voor een basis brengfaciliteit op circa € 1,5 miljoen exclusief btw. Daarnaast zijn hierin niet de aankoopkosten van grond meegenomen. De exploitatiekosten voor deze basis brengfaciliteit worden begroot op € 300.000,- per jaar, uitgaande van alle wettelijke grof afval stromen en maximaal 30 openingsuren per week[28]. In totaal zouden de jaarlijkse kosten van deze alternatieve voorziening € 0,78 per Zeeuwse inwoner kosten.

4.3.2 Huis-aan-huis-inzameling (Borsele)

Voor een groot deel van de inwoners van Borsele zou een milieustraat aan de Deltaweg in Goes een verbetering qua reistijd zijn t.o.v. de huidige situatie. Voor een deel van de inwoners in de Zuidwesthoek van Borsele wordt de reistijd wel langer. Voor dit deel van de gemeente kan een alternatieve voorziening als een 'milieustraat op wielen' een oplossing bieden. Middels de inzet van een elektrische bakwagen (zie Afbeelding 16), worden afval- en grondstoffen en eventuele kringloopartikelen aan huis opgehaald nadat een inwoner een melding heeft gemaakt via een app. Burgers die hiervan gebruik willen maken, doen vooraf een melding op de app en selecteren de gewenste datum en ophaaltijd.

Afbeelding 16: Voorbeeld elektrische bakwagen

Binnen de werkgroep zijn de kosten van deze alternatieve voorziening globaal uitgewerkt. De startkosten voor de milieustraat op wielen zijn de aanschaf van een bakwagen (€ 125.000,-), systeemaanpassingen (€ 50.000,-) en communicatie (€ 50.000,-). Als uitgangspunt is gehanteerd om deze investering af te schrijven in 10 jaar. De operationele kosten bestaan uit loonkosten, kosten voor het voertuig en onderhoud van het systeem. Op basis van een inzet van 1375 uur per jaar worden de exploitatiekosten als volgt berekend: de loonkosten van een chauffeur, bijrijder, administratieve ondersteuning en communicatie bedragen circa € 165.000,- per jaar. De jaarlijkse

[28] Exploitatieresultaat Borsele 2022 is afgerond € 400.000. Deze basisvoorziening zal dus minder openingsuren dan in huidige situatie van Borsele hebben. Loonkosten en verwerkingskosten zijn de grootste kosten componenten van een milieustraat.

kosten voor het voertuig en onderhoud bedragen samen circa € 35.000,- per jaar. In totaal zouden de jaarlijkse kosten van deze alternatieve voorziening € 0,52 per Zeeuwse inwoner kosten. Verder onderzoek en uitwerking van de milieustraat op wielen is nodig.

4.3.3 Kringloopplein

Een kringloopplein is de plek waar inwoners uit de regio hun afgedankte spullen en materialen kunnen brengen. Als vuistregel wordt gehanteerd dat de spullen in de kofferbak moeten passen. Alles waar een aanhanger voor nodig is wordt op het Kringloopplein niet geaccepteerd. Inwoners kunnen daarvoor terecht bij een volwaardige milieustraat in de regio. Bij aankomst worden de bezoekers ontvangen door de medewerker. De ingezamelde spullen worden door medewerkers gesorteerd en indien mogelijk opgeknapt voor verkoop in de kringloopwinkel. Spullen en materialen die niet geschikt zijn voor hergebruik belanden in één van de containers die op het terrein staan. Zo is er een container voor A/B-hout, metalen, AEEA, harde kunststoffen etc. Op het terrein bevindt zich ook een werkplaats waar o.a. het Repair Café is gevestigd. (Lees ook: GRAM oktober 2023).

Afbeelding 17: Het Kringloopplein in Nieuw-Lekkerland, met verschillende raadsleden en wethouders bezocht in maart 2023.

De kosten voor de realisatie van het kringloopplein liggen tussen de € 275.000 en €400.000,- (excl. grondaankoop) op basis van een solide bouwwerk in plaats van een tentconstructie zoals toegepast in Nieuw-Lekkerland. Met 2,7 fte voor het beheren van het kringloopplein, gebruikskosten en de afschrijving van de investering komt de exploitatie van het kringloopplein uit op circa € 225.000,- per jaar. Dit is € 0,58 per Zeeuwse inwoner per jaar.

4.3.4 Samenvatting kosten alternatieve voorziening

Op basis van de opgehaalde wensen en eisen en grove inschattingen is er een eerste financiële uitwerking gemaakt van de verschillende alternatieve voorzieningen. Tabel 12 geeft een samenvatting van deze uitwerking. De daadwerkelijke kosten van een alternatieve voorziening zijn sterk afhankelijk van de uiteindelijk keuzes die worden gemaakt. Met de betreffende gemeente moet daarom nader onderzoek worden gedaan naar de wensen en eisen. Belangrijk om bij onderstaande kostenoverzicht rekening te houden met het feit dat de kosten voor grondaankoop niet meegenomen zijn.

Tabel 12: Samenvatting kosten per inwoner alternatieve voorzieningen

Samenvatting kosten per inwoner alternatieve voorzieningen								
	Brengvoorziening 'Basisniveau'		Kringloopplein		Huis-aan-huis inzameling		Te onderzoeken alt. Brengvoorziening	
Investering (Vanaf)	€	1.500.000	€	400.000	€	225.000	?	
Jaarlijkse exploitatiekosten	€	300.000	€	225.000	€	200.000	?	
Jaarlijkse kosten per Zeeuwse inwoner	€	0,78	€	0,58	€	0,52	?	
Scenario Borsele, Kapelle en NB (3x)	**€**	**2,33**	**€**	**1,75**	**€**	**1,55**	?	
Huidige kosten Borsele, Kapelle en NB	€	0,90	€	0,90	€	0,90	?	
Extra kosten per Zeeuwse inwoner per jaar	**€**	**1,43**	**€**	**0,85**	**€**	**0,65**	?	

4.4 Open houden milieustraten Borsele, Kapelle en Noord-Beveland

De huidige milieustraten van Kapelle, Borsele en Noord-Beveland voldoen in de huidige staat niet aan de wet- en regelgeving. Een van de knelpunten is dat niet alle verplichte fracties volgens het activiteitenbesluit gescheiden worden ingezameld. Op de milieustraat van Kapelle ontbreken inzamelvoorzieningen voor asbest, gips, grond, dakleer, matrassen, C-hout, sorteerbaar afval, autobanden (met en zonder velg) en gasflessen. Ruimte om uit te breiden is er ook niet. De gemeente Kapelle kan voldoen aan de inzamelverplichting door in haar verordening, voor bepaalde fracties, te verwijzen naar de milieustraat van buurgemeenten (Goes, Reimerswaal). In Noord-Beveland worden alle afvalstoffen gescheiden ingezameld overeenkomstig het activiteitenbesluit/Wmb. Een doorverwijzing opnemen in de verordening is daarom niet noodzakelijk.

Een tweede knelpunt is dat uit een inventarisatie van de milieustraten Borsele, Kapelle en Noord-Beveland is gebleken dat er geen vloeistofdichte voorzieningen aanwezig zijn. Hierdoor voldoen deze milieustraten niet aan het activiteitenbesluit. Om deze te laten voldoen is een investering vereist.

Als derde knelpunt hebben we geconstateerd dat de milieustraten qua uitstraling (op Borsele na) niet voldoen aan het beeld ‘Basisvoorziening’. Noord-Beveland en Kapelle zijn nu puur ‘afvalstortplaatsen’. Een basisvoorziening zorgt voor positieve uitstraling naar de bezoeker en de inwoner. Het geeft de indruk dat afval scheiden zin heeft. Daarom adviseren we om in dit scenario de aanschaf van nieuwe containers mee te nemen. De huidige containers zijn nog niet vervangen, omdat dit haalbaarheidsonderzoek werd afgewacht.

We adviseren om bij behoud van de milieustraten deze op te knappen aan de huidige en toekomstige maatstaven. Voor de transitie naar een circulaire economie (zoals ook de Provincie Zeeland beoogt) moeten ‘we’ af van de beeldvorming van de milieustraat als ‘stort’. Om de milieustraten te upgraden naar een representatieve verzamelplaats voor grondstoffen die voldoet aan alle milieueisen, schatten wij de totale investering in op circa € 1.500.000,-. Dit zal een investering zijn voor de komende 5 tot 10 jaar. Tabel 13 geeft de opbouw van deze kosten per post en per milieustraat weer.

Tabel 13: Raming van de benodigde investeringskosten om de milieustraten van Borsele, Kapelle en Noord-Bevelanden op te waarderen.

Raming investeringskosten opknappen Borsele, Kapelle en Noord-Beveland			
	Borsele	Kapelle	Noord Beveland
Toegangscontrole	€ 70.000	€ 36.000	€ 33.000
Vloeistofdichte vloer en riolering	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000
Nieuw inzamelmiddelen	€ 210.000	€ 200.000	€ 270.000
Nieuwe terreinindeling	N.v.t	€ 50.000	€ 75.000
Herstel vloer	N.v.t	€ 25.000	€ 90.000
Containershields	€ 35.000	€ 35.000	€ 35.000
Totaal	**€ 415.000**	**€ 446.000**	**€ 603.000**

De gemiddelde kapitaallasten door deze investeringen bedragen in totaal € 147.000,- per jaar, uitgaande van een afschrijvingstermijn van 10 jaar. Deze investeringen leiden tot een kostenverhoging van € 0,44 per Zeeuwse inwoner per jaar, zie Tabel 14.

Tabel 14: Kapitaallasten opknappen milieustraten Borsele, Kapelle en Noord-Beveland

Kapitaallasten opknappen Borsele, Kapelle en Noord-Beveland				
	Borsele	Kapelle	Noord Beveland	TOTAAL
Lineaire afschrijving	€ 42.000	€ 45.000	€ 60.000	€ 147.000
Gemiddelde rentelast per jaar (3,5%)	€ 7.000	€ 8.000	€ 11.000	€ 26.000
Rente investering grond (3,5%)	€ -	€ -	€ -	€ -
Totale jaarlijkse kapitaallasten	**€ 50.000**	**€ 50.000**	**€ 71.000**	**€ 171.000**
Kosten per inwoner (Zeeland)	€ 0,13	€ 0,13	€ 0,18	€ 0,44

4.5 Huidige kosten Borsele, Kapelle en Noord-Beveland

Naast de mogelijke alternatieve voorzieningen voor de milieustraten Borsele, Kapelle en Noord-Beveland bij regionalisering, is er ook uitwerking gegeven aan de vraag welke kostenbesparing regionalisering van milieustraten in de Bevelanden op zou leveren. In het geval dat de milieustraten in de gemeenten Borsele, Kapelle en Noord-Beveland volledig zouden sluiten, vervallen de jaarlijkse exploitatiekosten hiervan. De voornaamste besparing zit in de loonkosten. De totale besparing in exploitatiekosten door de sluiting van de drie milieustraten komt uit op circa € 350.000,- per jaar, zie Tabel 15. Dit komt overeen met € 0,90 per Zeeuwse inwoner per jaar. Dit bedrag is gebaseerd op de exploitatiekosten van het jaar 2022.

Tabel 15: Besparing in exploitatiekosten bij sluiting van de milieustraten van Borsele, Kapelle en Noord-Beveland.

Exploitatie Milieustraten 2022			
	Milieustraten		
	Borsele	Kapelle	Noord-Beveland
Huisvesting			
Kapitaallasten	€ 14.000	€ 3.000	€ 8.000
Huurlasten	€ -	€ -	€ -
Gebruikskosten (onderhoud, GWE, etc.)	€ 5.000	€ 1.000	€ 1.000
Loonkosten			
Loonkosten excl. overhead	€ 151.000	€ 84.000	€ 51.000
Verwerkingskosten			
Reparatie/onderhoud containers	€ 1.000	€ 1.000	€ -
Huur containers	€ 2.000	€ 2.000	€ 6.000
Overige kosten			
Verzekeringen en belastingen	€ 2.000	€ -	€ 1.000
Huur materieel	€ 10.000	€ 2.000	€ 2.000
Overige beheerskosten	€ 1.000	€ 1.000	€ 1.000
Exploitatie lasten totaal	**€ 186.000**	**€ 94.000**	**€ 70.000**
Kosten per inwoner (Zeeland)	€ 0,48	€ 0,24	€ 0,18

De verwerkingskosten vallen niet onder de bespaarde kosten. Het gehanteerde uitgangspunt is dat dezelfde hoeveelheden GHA worden ingeleverd als in de huidige situatie van 2022, alleen verandert de locatie waar het wordt gebracht. Ter illustratie: een inwoner uit Kapelle brengt het GHA niet naar de milieustraat van Kapelle maar naar het CA in Goes.

4.6 Conclusie regionalisering

Gelet op de ingediende zienswijzen door de direct betrokken gemeenten Borsele, Kapelle en Noord-Beveland is er meer tijd, onderzoek en informatie nodig om tot besluitvorming ten aanzien van de regionalisering te kunnen komen. Mede gelet op de natuurlijke momenten die zich binnen nu en vijf jaar aandienen is het van belang dat in het vervolgtraject nader onderzoek wordt gedaan. Onderzoeksvragen die moeten worden beantwoord in het vervolgonderzoek staan verwoord in de zienswijzen van de gemeenten. Door de volgende informatie op te halen kan de komende tijd tot betere besluitvorming ten aanzien van regionalisering worden gekomen:

- **Herkomst van bezoekers op milieustraten:** Door de invoering van de toegangscontrole is er de mogelijkheid om bij te gaan houden waar de bezoekers van de verschillende milieustraten vandaan komen. Met deze gegevens kan er een beter beeld worden geschetst van de gevolgen van een eventuele regionalisering op de service-beleving van de Bevelandse inwoners;
- **Belangrijkste grof huishoudelijk afval stromen:** Door per Bevelandse gemeente de gebrachte afvalhoeveelheden te registreren en vergelijken ontstaat er een beeld welke stromen er veel worden gebracht. Mogelijk zijn dit de stromen waar een ‘dicht bij huis’

voorziening gewenst is en kunnen andere stromen op een centrale locatie worden ingezameld;

- **Effect Circulair Ambachtscentrum De Bevelanden op bezoekers:** Zodra het CA De Bevelanden opengaat is het van belang om te monitoren of er een verschuiving van bezoekers optreedt. De verwachting is dat er een voorkeur komt voor een bezoek aan het CA omdat hier de voorzieningen en openingstijden optimaal zijn. Belangrijk voor de regionalisering is om te weten of het aantal bezoekers voor de regionale voorziening daadwerkelijk afneemt of dat het effect miniem is;
- **Milieueisen:** Nader moet worden onderzocht welke milieueisen aan de verschillende alternatieve voorzieningen hangen. Zijn de milieueisen van een basisvoorziening bijvoorbeeld lager dan een milieustraat 'Compleet'.

Volgens het rapport van RHDHV blijft er in Reimerswaal, Schouwen/Duiveland en Tholen een 'Compleet' niveau milieustraat. In het vervolgtraject moet er onderzocht worden hoe er invulling kan worden gegeven aan een kringloopfaciliteit op deze locaties en op welke manier er invulling wordt gegeven aan demontage. Uiteindelijk is het wenselijk dat dit uitgerold wordt naar alle milieustraten om synergie kansen te benutten en milieudoelstellingen te halen.

5. CONCLUSIE EN ADVIES

In dit onderzoek is zijn de maatschappelijke baten en kosten voor de realisatie van het CA De Bevelanden in beeld gebracht. Hiermee wordt verwacht dat in 2024 een besluit genomen kan worden over:

a) Het realiseren van CA De Bevelanden of alleen een toekomstbestendige milieustraat Goes;
b) Het realiseren van de huisvesting inclusief remise voor de ZRD op de locatie Deltaweg te Goes;
c) Hoe om te gaan met de invulling “regionale spreiding van milieustraten” in de Bevelanden.

5.1 Ruimtelijke haalbaarheid Deltaweg

Door het combineren van het CA de Bevelanden, de werf en kantoor van de buitendienst Goes en de remise en hoofdkantoor van de ZRD zijn er synergievoordelen te behalen op het aantal benodigde m². Deze benutte synergie is als volgt opgebouwd:

- In eerste instantie is er gerekend met 60 parkeerplaatsen voor bezoekers van de kringloopwinkel. Door parkeerplaatsen te delen met de andere functies is het aantal benodigde parkeerplaatsen voor de kringloopbezoekers teruggebracht naar 35 parkeerplaatsen. Dit ‘samengesteld parkeren’ scheelt 625 m2 BVO. Ook voor de parkeerplaatsen van bezoekers van de educatieruimte is als uitgangspunt gebruikt dat er gebruik wordt gemaakt van de samengestelde parkeerplaats. Dit bespaart een aanvullende 163 m² BVO. Het synergievoordeel op het gebied van parkeren is daarbij minimaal 788 m².
- Binnen het CA de Bevelanden is een educatieruimte gewenst. Door de vergaderruimten van de gemeentewerf en kantoor ZRD slim in te richten is het mogelijk om deze te gebruiken voor de educatieve activiteiten binnen het CA. Dit bespaart 140 m² BVO.
- Door slimme positionering van de verschillende functies op de kavel is het mogelijk om de manoeuvreerruimte dubbel te gebruiken. Zo wordt de wegtrekruimte van de containers van de milieustraat ook gebruikt als doorrijdroute van de vrachtwagens van de remise en de gemeentewerf. Dit bespaart circa 1.500m².
- Door als uitgangspunt te nemen dat de milieustraat wordt gebouwd met een verhoogd bordes waarvan de onderzijde kan worden gebruikt voor opslag en werkplaatsen zijn er minder m² nodig voor de realisatie van de innamestraat, kringloopwinkel en circulaire werkplaats. In totaal is hiermee 1.024 m² BVO bespaard (zie Afbeelding 18 ter illustratie hiervan).

Door de ruimte van het bordes van de milieustraat dubbel te gebruiken meerlaags te bouwen en het aantal benodigde parkeerplaatsen voor bezoekers van de kringloopwinkel te verminderen

komt het totale benodigde grondoppervlak uit voor het CA de Bevelanden en in combinatie met de remise en kantoor ZRD uit op 20.452 m². Dit is meer dan bij start van het haalbaarheidsonderzoek was gereserveerd op het bedrijvenpark Deltaweg. Doordat de gemeentewerf (17.315 m²) minder grondoppervlak nodig heeft past het totale plan echter wel op het totaal gereserveerde perceel van circa 37.800 m².

Afbeelding 18: Voorbeelden van werk-, stallings- en sanitaire voorzieningen aan de onderzijde van het bordes.

De conclusie van het schetsproces in samenwerking met de projectgroep gemeentewerf is dat alle beoogde activiteiten op de kavel op het bedrijvenpark Deltaweg passen. Het delen van de locatie heeft ook belangrijke synergievoordelen die anders niet benut zouden worden. Naast de al benutte synergiekansen zijn er ook nog synergiekansen die nog niet nader zijn uitgewerkt en dus niet zijn meegenomen in het haalbaarheidsonderzoek. Een eerste globale analyse laat zien dat in geval van concentratie en gedeeld gebruik van algemene ruimten als entree/receptie, kantine, vergader-/overlegruimten, toiletten, technische ruimten, opleidingsruimte en reproruimte door gemeente Goes en ZRD een synergievoordeel van circa 30% voor deze ruimten mogelijk is, wat leidt tot een ruimtebesparing van circa 10-20% op het gehele kantoorvolume. Dit vraagt nadere uitwerking in de ontwerpfase.

Exclusief synergie

Door de benutting van bovengenoemde synergiekansen is het mogelijk om alle gewenste functies op de locatie aan de Deltaweg in te vullen. Wanneer het hoofdkantoor en de remise van de ZRD op een aparte locatie gerealiseerd zouden worden, dan leidt dat tot aanvullende kosten. Alleen al

aan manoeuvreerruimte en groenvoorziening zou dit naar schatting al een extra oppervlak van 1.500 m² kosten. Vertaald naar kosten voor grondaankoop en inrichting van dit oppervlak zou een aanvullende investering van rond de € 0,5 miljoen nodig zijn.

5.2 Maatschappelijke haalbaarheid

Aan de hand van de eerste gesprekken die zijn gevoerd met kringloop, sociaalwerk en onderwijspartijen is onze conclusie dat alle, voor het CA benodigde, stakeholders aanwezig zijn om van het CA De Bevelanden een succes te kunnen maken. Samen met deze stakeholders kan de ZRD de maatschappelijk meeropbrengst van een Circulair Ambachtscentrum aan de Bevelandse gemeenten leveren.

In potentie wordt er met het CA De Bevelanden jaarlijks minimaal 180 ton aan herbruikbare goederen uit het Grof huishoudelijk afval (GHA) op de milieustraten ingezameld. Door een slimme plaatsing van de containers, communicatie-uitingen en inzet van medewerkers (afval- en grondstofcoaching) wordt de scheiding van het aanbod GHA verbeterd. Ook door het demonteren van samengestelde goederen in afzonderlijke monostromen wordt er een hoger scheidingsresultaat behaald. Met het CA De Bevelanden wordt zo jaarlijks de verwerking van 766 ton grof restafval vermeden, wat leidt tot een reductie van 470 ton CO_2-uitstoot. Doordat het CA ook bijdraagt aan bewustwording rondom afvalscheiding is het de verwachting dat het CA ook zorgt voor een betere scheiding van het *fijn* huishoudelijk afval. Voor de VANG-doelstelling betekent dit een reductie van 12,6 kg per Bevelandse inwoner (2,3 kg per Zeeuwse inwoner).

Om bovenstaande besparingen te realiseren zijn er ‘handjes’ nodig. De ZRD en de stakeholders die zullen deelnemen zullen hiervoor aanspraak maken op de verschillende doelgroepen van de GR De Bevelanden. Met het CA de Bevelanden zullen er dus meer banen beschikbaar komen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Daarnaast zal het aantal leer-werkplekken voor studenten van diverse niveaus maar met name MBO-niveau 1 en 2 vergroten.

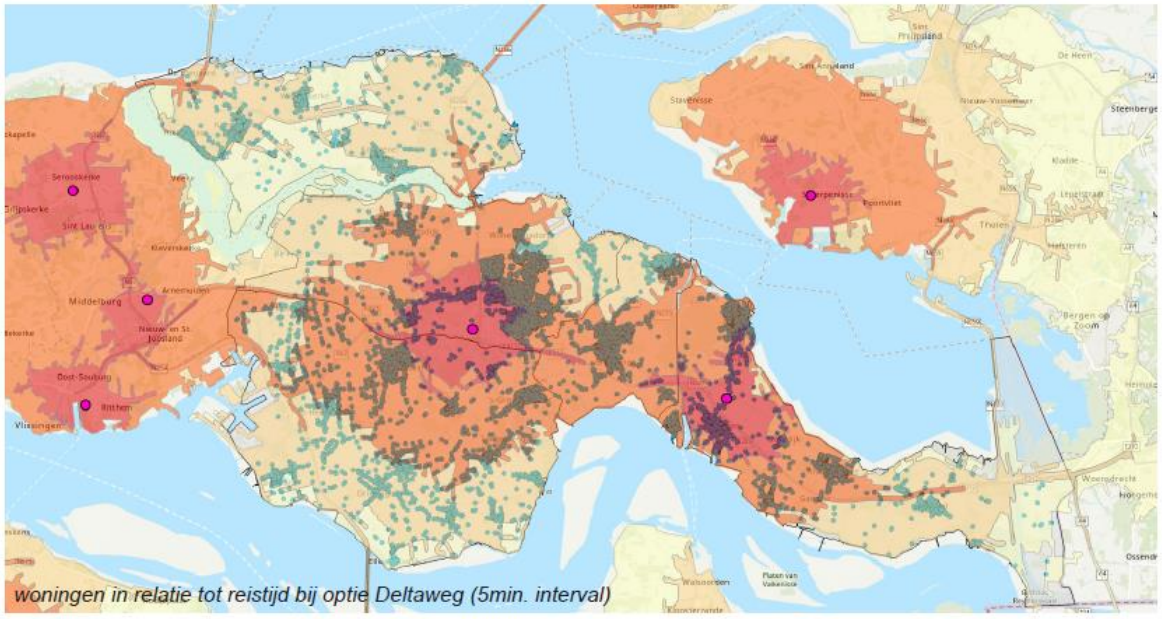
Wanneer het hoofdkantoor en de remise van de ZRD ook wordt gecombineerd met het CA De Bevelanden zorgt dit in de realisatie voor synergievoordelen (m² en kostentechnisch). Daarnaast levert dit voor de ZRD een toekomstbestendige, centrale uitvalsbasis voor haar werkgebied op.

5.2.1 Impact voor de regio

Het CA De Bevelanden wordt in Goes gerealiseerd. Naast dat het CA De Bevelanden straks voor de regio een innovatieve moderne kringloopwinkel biedt, zal er ook een direct relatie zijn tussen de regionale voorzieningen en het CA. De andere (Bevelandse) milieustraten krijgen namelijk een container voor herbruikbare goederen en op het moment dat er wordt gekozen voor meubeldemontage wordt er op deze milieustraten een extra container neergezet om de nieuwe fractie apart te houden voor transport naar het CA de Bevelanden.

Uit een locatieonderzoek van Arcadis blijkt dat slechts 1% van de woningen/huishoudens van Borsele, Kapelle en Noord-Beveland zich op meer dan 15 minuten reistijd van de beoogde locatie van het CA De Bevelanden ligt, zie Afbeelding 19. Omdat de rijafstanden vanuit naburige

gemeenten van Goes niet heel lang zijn kan het gevolg van het CA de Bevelanden op de milieustraten van deze gemeenten zijn dat het aantal bezoekers gaandeweg afneemt.

reistijd in minuten	bestaande situatie		optie Deltaweg	
0-5	19943	40%	6987	14%
5-10	27072	54%	31586	63%
10-15	2699	5%	10803	22%
15-20	83	0%	416	1%
>20	0	0%	5	0%

Afbeelding 19: Reistijdenoverzicht uit locatieonderzoek Arcadis (2023)

5.3 Milieueffect

Het CA De Bevelanden zorgt potentieel voor 881 ton vermeden grof restafval dat wordt verbrand of gestort. Dit is opgebouwd uit 184 ton aan extra ingezamelde herbruikbare goederen, 583 ton gescheiden monostromen op de milieustraat (denk aan hout en, metaal, kunststof etc.) en 114 ton monostromen uit het demontageproces van meubels die straks op de milieustraat apart worden ingezameld. Met een besparing van 0,5 ton CO_2-uitstoot per ton vermeden restafval (697 ton) en 1 ton CO_2-uitstoot per ton hergebruik (184 ton), wordt de bespaarde CO_2 uitstoot van het CA De Bevelanden berekend op 532 ton CO_2 per jaar. Vertaald naar een financiële besparing staat dit gelijk aan afgerond € 85.000,- per jaar (op basis van een CO_2-prijs van € 150,- per ton). Dit is echter aanzienlijk lager dan de CO_2 prijs die de meest vooruitstrevende gemeenten meenemen in hun overwegingen voor maatschappelijke uitgaven[29].

[29] De gemeente Utrecht rekent met een CO_2-prijs van € 875,- per ton: https://www.provincie-utrecht.nl/actueel/nieuws/provincie-utrecht-gebruikt-als-eerste-overheid-nederland-een-eerlijke-co2-prijs

5.4 Kosten

De huidige exploitatiekosten (2022) voor de Zeeuwse milieustraten bedragen € 20,91 per inwoner (op basis van 386.767 inwoners). In vergelijking met andere reinigingsdiensten zoals Rd4 (Limburg), Cyclus (midden Nederland) en Meerlanden (Haarlemmermeer en omstreken) zijn deze kosten heel vergelijkbaar.

Voor de gemeente Goes moet er bij welk besluit dan ook een nieuwe milieustraat op een nieuwe locatie gerealiseerd worden. Alleen deze nieuwe milieustraat met een innamestraat voor herbruikbare goederen realiseren zorgt voor een kostenverhoging van € 0,73 per Zeeuwse inwoner per jaar. Wanneer er wordt gekozen voor het toevoegen van circulaire activiteiten waardoor het CA De Bevelanden ontstaat, dan worden de extra kosten € 1,37 per Zeeuwse inwoner per jaar.

Tabel 16: Overzicht stijging kosten per inwoner voor realisatie CA De Bevelanden

Kostenoverzicht Milieustraat Goes/CA de Bevelanden					
	Milieustraat + innamestraat	Circulaire werkplaats	Kringloop activiteiten	Educatie ruimte	TOTAAL
Exploitatiekosten per inwoner (Zeeland)	€ 1,61	€ 0,55	€ -	€ 0,09	€ 2,24
Verhoging kosten per inwoner (Zeeland)	**+€ 0,73**	**+€ 0,55**	**+€ 0**	**+€ 0,09**	**+€ 1,37**

Met een bedrag van € 22,28 (20,91+1,37) per Zeeuwse inwoner wordt de ZRD wat duurder dan collega's in Nederland. Maar daarvoor beschikken (de inwoners van) de Bevelandse gemeenten wel over een Circulair Ambachtscentrum die veel maatschappelijke meerwaarde brengt.

Het realiseren van de huisvestingsopgave van de ZRD (kantoor en remise) kost een aanvullende € 0,88 (€ 0,66 voor het kantoor en € 0,23 voor de remise) per Zeeuwse inwoner per jaar. Wanneer deze huisvesting dus wordt gecombineerd met het CA De Bevelanden zullen de jaarlijkse kosten voor afvalinzameling en verwerking met minimaal € 2,25 (1,37+0,88) per Zeeuwse inwoner stijgen afhankelijk van de kostenverdeling tussen de Zeeuwse gemeenten.

Doorkijk spreidingsvoorstel milieustraten Zeeland

In het rapport van Royal HaskoningDHV (2020) is de volgende spreiding van milieustraten in Zeeland voorgesteld:

a) Een milieustraat 'Compleet Plus' niveau (het betreft een circulair ambachtscentrum die voldoet aan alle wettelijke eisen met eventueel aanvullingen als kringloopactiviteiten in Goes (De Bevelanden), Terneuzen en Vlissingen/Middelburg;
b) Een milieustraat 'Compleet' niveau (het betreft een milieustraat die voldoet aan alle wettelijke eisen, aangevuld met functies als demontage van grof restafval) in Veere, Schouwen-Duiveland, Reimerswaal, Tholen, Sluis en Hulst;
c) Een brengfaciliteit 'Basis' niveau (deze voldoen niet aan de wettelijke eisen, het gaat om inzamelpunten voor de meest voorkomende stromen op locaties waar de milieustraten worden verwijderd) in Kapelle, Borsele en Noord-Beveland;

Wanneer wordt besloten om het CA De Bevelanden te realiseren, komt er mogelijk in Terneuzen en Middelburg/Vlissingen ook een CA. Het haalbaarheidsonderzoek van CA De Bevelanden kan worden gebruikt als blauwdruk voor een te realiseren CA in Terneuzen en in Middelburg/ Vlissingen. Indicatief zou dit betekenen dat de kosten per Zeeuwse inwoner oplopen naar € 6,75 (€2,25 * 3) per Zeeuwse inwoner[30]. Hier zitten dan nog niet de kosten bij voor het opwaarderen van sommige milieustraten naar een brengvoorziening 'compleet-niveau' en de invulling van de brengvoorziening 'basisniveau'. Als we een doorkijk zouden moeten maken op basis van de berekeningen uit dit onderzoek dan komen we uit op een kostenverhoging van circa € 13,- per Zeeuwse inwoner in het geval het voorstel van Royal HaskoningDHV uitgevoerd wordt[31]. Deze kosten zijn echter sterk afhankelijk van de nadere uitwerking van elke individuele voorziening.

Tabel 17: Doorkijk stijging kosten milieustraten per Zeeuwse inwoner.

Doorkijk stijging kosten brengvoorziening GHA per Zeeuwse inwoner				
	Kostenstijging p.i.	Aantal	Extra kosten p.i.	
Brengvoorzieining 'Compleet-niveau Plus'	€ 2,25	3	€	7
Brengvoorzieining 'Compleet-niveau'	€ 0,75	6	€	5
Brengvoorziening 'Basisniveau'	€ 0,50	3	€	2
Totaal extra kosten voor uitvoering spreiding		**12**	**€**	**13**

5.5 Advies

Er is door een O.L.A.Z. een principebesluit genomen. Voor Goes houdt dit besluit in dat er een Circulair Ambachtscentrum gerealiseerd wordt. Dit Circulair Ambachtscentrum ligt straks voor de meeste inwoners van Borsele, Kapelle en Noord-Beveland binnen een bereik van 15 min rijden. Een van de mogelijke scenario's is daarom dat in de komende jaren de milieustraten van deze gemeenten een andere invulling krijgen. Een mogelijke optie hiervoor zou een brengvoorziening 'basisniveau' kunnen zijn. Er dient nader uitgewerkt te worden wat dit precies inhoudt. Onderstaande tabel geeft een samenvatting van enkele keuzeopties.

Tabel 18: Vergelijk diverse keuzeopties

Overzicht uitgewerkte kosten haalbaarheidsonderzoek				
	CA (milieustraat compleet Plus) + huidige invulling milieustraten	Milieustraat compleet plus + huidige milieustraten incl. noodzakelijke aanpassingen	Milieustraat compleet plus + Brengvoorzieninge n 'basisniveau 3000m2'	Milieustraat compleet plus + brengvoorziening basisniveau: nader uit te werken d.m.v onderzoek
Huidige kosten alle milieustraten Zeeland (2022)	€ 20,91	€ 20,91	€ 20,91	€ 20,91
CA de Bevelanden - milieustraat 'compleet-plus'	€ 1,37	€ 1,37	€ 1,37	€ 1,37
Borsele, Kapelle en Noord-Beveland	incl. in huidige €	€ 0,44	€ 1,44	N.t.b.
Totaal	**€ 22,28**	**€ 22,72**	**€ 23,72**	**N.t.b.**
	+€ 1,37	**+€ 1,81**	**+€ 2,81**	**+€ ?**

[30] Waar in Goes de huisvesting van ZRD wordt toegevoegd worden er in de andere plaatsen mogelijk ook bepaalde aanvullende keuzes gemaakt. Daarom is gekozen om het hogere bedrag van € 2,25 te hanteren voor een Circulair Ambachtscentrum.

[31] Voor de brengvoorziening 'Compleet-niveau' hebben we de berekende kosten van alleen het onderdeel 'milieustraat' uit de investeringsraming van het CA De Bevelanden gehanteerd. En voor het de brengvoorziening 'Basisniveau' de berekening van onze uitwerking van ' Basisniveau', zie (4.3.1).

1. **Regionalisering**

We adviseren om te overwegen om de bouw van een CA en verdere regionalisering los te koppelen van elkaar en als zelfstandig dossier te behandelen. Hiermee wordt voorkomen dat het proces onnodig vertraagd wordt. Gezien de huidige situatie bij de milieustraat in Goes en de beschikbare locatie aan de Deltaweg is het wenselijk om dit proces te versnellen en besluiten te nemen.

Ten aanzien van het besluitvormingsproces rondom de regionalisering van de milieustraten adviseren we om nader onderzoek te doen. Daarbij kan onze uitwerking van alternatieve voorzieningen als vertrekpunt dienen. Voor de gemeentelijke milieustraten waarbij het om de regionalisering gaat, is het belangrijk dat er meer informatie beschikbaar komt. Onze verwachting is, dat deze informatie deels pas beschikbaar komt na de opening van het CA De Bevelanden. Zo is het relevant om straks bij te houden hoeveel inwoners van het CA gebruikmaken, uit welke gemeente zij afkomstig zijn en of er iets verandert aan het aantal bezoekers op de andere milieustraten. Het aanvullende onderzoek, inclusief nieuwe informatie, zal in de komende vijf tot 10 jaar moeten leiden tot een besluit ten aanzien van de regionalisering.

2. **Opknappen milieustraten Borsele, Kapelle en Noord-Beveland**

In afwachting van het besluit ten aanzien van de regionalisering adviseren we om de milieustraten van Borsele, Kapelle en Noord-Beveland op te knappen. De huidige voorzieningen van Borsele, Kapelle en Noord-Beveland voldoen niet aan wet- en regelgeving. Daarnaast voldoen Kapelle en Noord-Beveland in onze optiek, op dit moment niet aan de moderne maatstaven van een milieustraat. De investeringen die we hebben beschreven in paragraaf 4.4 zijn een advies en geen verplichting. Zijn de gemeenten (met name Kapelle en Borsele) tevreden met hun huidige milieustraten, dan hoeven zij niet te investeren.

3. **Aanstellen projectleider**

In aanloop naar de besluitvorming in 2024 adviseren we om een projectleider aan te stellen. De verschillende stakeholders zijn enthousiast maar er zal veel energie moeten worden gestoken om de stakeholders ook daadwerkelijk te activeren. Besluitvorming voor het CA kan lang duren en daarna duurt het ook nog een tijd voordat het CA wordt geopend. De projectleider krijgt als taak om de stakeholders verder te enthousiasmeren en te kijken welke acties al kunnen worden ondernomen. Deze projectleider kan alvast bouwen aan een ‘Bevelands circulair netwerk’. Dit netwerk kan straks worden betrokken bij de verdere uitwerking van het ontwerp van het CA De Bevelanden en zorgt ervoor dat de juiste stakeholders in de startblokken staan bij de opening van het CA De Bevelanden.

4. **Kringloopsamenwerking**

In aanloop naar de besluitvorming in 2024 adviseren we om nadere gesprekken te voeren met de gekozen kringlooppartner. Uitkomsten van deze gesprekken kunnen zodoende nog worden meegenomen in de behandeling van het haalbaarheidsonderzoek. Belangrijke vraag is namelijk of de berekende huisvestingskosten binnen het bedrijfsmodel van de beoogde kringlooppartner passen.

5. Bestemmingsplan

In het haalbaarheidsonderzoek is als uitgangspunt gehanteerd om een kringloopwinkel te vestigen naast de milieustraat. Om dit mogelijk te maken op een bedrijfsterrein adviseren wij om deze functie als ‘maatschappelijk’ aan te duiden en in het bestemmingsplan van bedrijventerrein Deltaweg op te nemen dat maatschappelijke functies zijn toegestaan. Hierbij dient wel rekening te worden gehouden met een mogelijke aanduiding als ‘kwetsbaar object’ van de kringloopwinkel binnen het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen (BEVI). Dit zou namelijk gevolgen kunnen hebben voor de vestiging van bedrijven met risicovolle activiteiten op het bedrijventerrein Deltaweg.

BRONNENLIJST

Schootstra, Beumer & Heijne (2022). BKN kringloopbranche 2021. *Resultaten van het brancheonderzoek uitgevoerd door Brancheverenigingen Kringloopbedrijven Nederland (BKN).* https://circulairekennis.nl/wp-content/uploads/2022/10/O012-BKN-kringloopbranche-2021.pdf

Cedris (2017). Maatschappelijke kosten-batenanalyse beschut werk. *Objectieve informatie over de meerwaarde van beschut werk.* https://cedris.nl/app/uploads/170831_Cedris_SBCM_MKBA_Beschut_werk_2017_def.pdf

Impact Institute (2022). De impact van Circulaire Ambacht, *Eindrapport - 23 maart 2022*. https://vang-hha.nl/kennisbibliotheek/impact-circulaire-ambacht/

BIJLAGE I: WENSEN- EN EISENLIJST CA DE BEVELANDEN

BIJLAGE II: RAPPORT BUITENADVIES KRINGLOOPSAMENWERKING

BIJLAGE III: RUIMTESTAAT CA DE BEVELANDEN

BIJLAGE IV: VLEKKENPLAN EN SCHETSEN

BIJLAGE V: INVESTERINGSRAMING CA DE BEVELANDEN

BIJLAGE VI: FUNCTIONEEL PVE HOOFDKANTOOR EN REMISE ZRD

BIJLAGE VII: RUIMTESTAAT HOOFDKANTOOR EN REMISE ZRD

BIJLAGE VIII: VLEKKENPLAN EN IMPRESSIEBEELDEN CA BEVELANDEN